

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Analýza využití vazeb s prepozičním slovesem bă

Analysis of the Use of Constructions with Prepositional Verb bă

OLOMOUC 2019, Anežka Štefanová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Tereza Slaměníková, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité
prameny a literaturu.

V Olomouci dne..... Podpis.....

Anotace

Vazby s prepozičními slovesy blíže určují přísudkové sloveso nebo adjektivum a jejich význam bývá často velmi formální. Jak naznačuje již samotný název, svou charakteristikou se prepoziční slovesa blíží plnovýznamovým slovesům, což se projevuje například v pozici záporek nebo adverbii vůbec. Ve své bakalářské práci se budu zabývat konstrukcemi s prepozičním slovesem 把 把, které v čínské větě suplují vazby s přímým předmětem. Jejich využití je vázáno na dvě základní podmínky. Abychom mohli prepoziční sloveso 把 把 použít, musí předmět jako takový být určitý a za plnovýznamovým slovesem musí něco následovat, například modifikátor nebo přípona. Cílem mé bakalářské práce je analyzovat text hesel 1-1 000 *Učebního slovníku jazyka čínského* od pana profesora Oldřicha Švarného, zjistit četnost výskytu prepozičního slovesa 把 把 a výsledky analýzy následně roztřídit do kategorií podle toho, co vedlo k využití vazby s tímto prepozičním slovesem.

Počet stran: 78

Počet slov: 15 823

Počet znaků: 98 713

Počet použitých grafů: 8

Počet použitých tabulek: 17

Počet titulů použité literatury: 11

Počet internetových zdrojů: 3

Klíčová slova: čínština, gramatika, prepoziční sloveso, vazba s prepozičním slovesem analýza, Oldřich Švarný, Učební slovník jazyka čínského

Ráda bych poděkovala Mgr. Tereze Slaměnkové, Ph.D. za čas, který věnovala mé práci, za cenné připomínky a odborné vedení mé práce. Také bych ráda poděkovala Mgr. Vlastimilu Dobečkovi za cenné rady a doporučení týkající se korpusů a softwaru na jejich zpracování a mé rodině za nekonečnou podporu a důvěru při psaní této práce.

Seznam grafů

Graf č. 1: Procentuální zastoupení vazeb s bă v heslech 1-1000 UčebS

Graf č. 2: Struktura vět s prepozičním slovesem bă 把

Graf č. 3: Struktura vět s cL

Graf č. 4: Struktura vět se spL

Graf č. 5: Struktura vět s PT

Graf č. 6: Struktura vět s vM

Graf č. 7: Struktura vět s postV

Graf č. 8: Struktura vět se sM

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: vzorce pro věty se samostatným výskytem výsledkového modifikátoru

Tabulka č. 2: vzorce pro věty s výsledkovým modifikátorem ve spojení s větnou částicí le 了

Tabulka č. 3: vzorce pro věty s výsledkovým modifikátorem ve spojení s předmětem

Tabulka č. 4: vzorce pro věty s výsledkovým modifikátorem ve spojení se slovesnou příponou le 了

Tabulka č. 5: vzorce pro věty se samostatným výskytem postpozičního slovesa

Tabulka č. 6: vzorce pro věty s postpozičním slovesem ve spojení s větnou částicí le 了

Tabulka č. 7: vzorce pro věty se samostatným výskytem směrového modifikátoru

Tabulka č. 8: vzorce pro věty se směrovým modifikátorem ve spojení s větnou částicí le 了

Tabulka č. 9: vzorce vět se se směrovým modifikátorem ve spojení se slovesnou příponou le 了 a předmětem

Tabulka č. 10: vzorce pro věty se samostatným výskytem předmětu

Tabulka č. 11: vzorce pro věty se samostatným výskytem slovesné přípony le 了

Tabulka č. 12: vzorce pro věty se samostatným výskytem větné částice le 了

Tabulka č. 13: vzorce pro věty s výskytem kvalitativního komplementu

Tabulka č. 14: vzorce pro věty s výskytem samostatně stojícího přísudku

Tabulka č. 15: vzorce pro věty s výskytem komplementu četnosti slovesného děje

Tabulka č. 16: vzorce pro věty s výskytem komplementu časového trvání

Tabulka č. 17: přehled všech základních syntaktických vzorců

Seznam příloh

Příloha č. 1: Korpus pro analýzu vět s prepozičním slovesem 把 (Dostupné na CD)

Příloha č. 2: Tabulka s výsledky analýzy (Dostupné na CD)

Příloha č. 3: Tabulky – syntaktické vzorce (Dostupné na CD)

Ediční poznámka

Veškeré čínské texty jsou přepsány zjednodušenými znaky. Pro přepis čínských znaků do latinky byla využita transkripce *pinyin*, k zápisu prozodické transkripce byl pro lepší přehlednost použit font Courier New.

Seznam použitých zkratk

A – přívlastek

Adv – adverbium, adverbiální určení

cL – větná částice 也 了

HČPIII – Hovorová čínština v příkladech III

Kcsd – komplement četnosti slovesného děje

Kct – komplement časového trvání

KvalK – kvalitativní komplement

po – předmět prepozičního slovesa 把 把

postV – postpoziční sloveso

PT – předmět

S – podmět

sM – směrový modifikátor

spL – slovesná přípona 也 了

SVO – subjekt-sloveso-objekt, slovosled čínské věty

UčebS – Učební slovník jazyka čínského

USHČ – Úvod do studia hovorové čínštiny

V – přísudek

vM – výsledkový modifikátor

Obsah

Anotace	3
Seznam grafů	5
Seznam tabulek	6
Seznam příloh	7
Ediční poznámka.....	8
Seznam použitých zkratk	9
Obsah	10
1 Úvod	12
2 Teoretická část.....	14
2.1 Oldřich Švarný.....	14
2.2 Učební slovník jazyka čínského	14
2.3 Funkční charakteristika slov v čínštině.....	17
2.3.1 Substantivum míngcí 名词.....	17
2.3.2 Zástupné slovo dàicǐ 代词.....	18
2.3.3 Sloveso dòngcí 动词.....	18
2.3.4 Adjektivum xíngróngcí 形容词	18
2.3.5 Číslovky shùcí 数词.....	18
2.3.6 Měrová slova liàngcí 量词.....	19
2.3.7 Adverbium fùcí 副词.....	19
2.3.8 Prepoziční slovesa jiècí 介词.....	19
2.3.8.1 Prepoziční sloveso bǎ 把.....	19
3 Analytická část	21
3.1 Korpus.....	21
3.1.1 Metody a postupy zhotovení korpusu.....	21
3.1.2 Výsledná podoba korpusu.....	23
3.2 Analýza	24
3.2.1 Struktura vět s prepozičním slovesem bǎ 把	24

3.2.1.1	Výsledkový modifikátor	25
3.2.1.2	Postpoziční sloveso	26
3.2.1.3	Směrový modifikátor	27
3.2.1.4	Předmět.....	28
3.2.1.5	Slovesná přípona 1e 了, větná částice 1e 了	29
3.2.1.6	Kvalitativní komplement	30
3.2.1.7	Ostatní.....	31
3.2.1.8	Struktura vět s větnou částicí 1e 了	31
3.2.1.9	Struktura vět se slovesnou příponou 1e 了	36
3.2.1.10	Struktura vět s předmětem.....	39
3.2.1.11	Struktura vět s výsledkovým modifikátorem	42
3.2.1.12	Struktura vět s postpozičním slovesem	45
3.2.1.13	Struktura vět se směrovým modifikátorem	47
3.2.2	Syntaktické vzorce.....	50
3.2.2.1	Výsledkový modifikátor	50
3.2.2.2	Postpoziční sloveso	55
3.2.2.3	Směrový modifikátor	58
3.2.2.4	Předmět.....	62
3.2.2.5	Slovesná přípona 1e 了	64
3.2.2.6	Větná částice 1e 了	65
3.2.2.7	Kvalitativní komplement	67
3.2.2.8	Přísudek	69
3.2.2.9	Komplement četnosti slovesného děje	70
3.2.2.10	Komplement časového trvání	71
3.2.2.11	Shrnutí	72
4	Závěr.....	74
5	Resumé	76
6	Seznam použité literatury	77
6.1	Literatura.....	77
6.2	Internetové zdroje	78

1 Úvod

Čínština je jazykem, jehož gramatika je odlišná od gramatiky evropských jazyků. Nepatří mezi flektivní jazyky jako jazyky evropské, tudíž nepotřebuje žádné slovesné koncovky ani partikule u podstatných a přídavných jmen, a má pevný slovosled. Na rozdíl od češtiny, kde je díky skloňování a časování možné určit význam jednotlivých slov i bez znalosti kontextu, slovo v čínštině nenesé žádné informace o čase či osobě, navíc může mít více funkčních charakteristik podle toho, kde se ve větě nachází, tudíž určit význam čínského slova bez znalosti kontextu a jeho postavení ve větě je prakticky nemožné.

Jak již bylo zmíněno výše, čínština je jazykem, který má pevný slovosled. Větné členy v čínštině jsou dány pozičně. Čínské slovo může na základě své pozice ve větě mít jednu nebo více funkčních charakteristik. Platí to i pro vazby s prepozičním slovesem 把 *bǎ*. Tato vazba může být použita, pokud předmět jako takový je určitý a za plnovýznamovým slovesem něco následuje, například modifikátor nebo přípona. Cílem této bakalářské práce je zjistit četnost výskytu prepozičního slovesa 把 *bǎ* a výsledky analýzy následně roztrždit do kategorií podle toho, co vedlo k využití vazby s tímto prepozičním slovesem. Tato bakalářská práce je zaměřena na *Učební slovník jazyka čínského*, konkrétně hesla 1-1 000.

Jelikož text *Učebního slovníku jazyka čínského* není zcela digitalizován, prvním krokem bylo provést digitalizaci výše zmíněných hesel. Dalším krokem byl výběr všech vět, které obsahují konstrukce s prepozičním slovesem 把 *bǎ*. Vybrané věty byly nejdříve označovány pomocí předem vytvořených tagů a následně pomocí programu Pangu natokenizovány. S využitím programu na zpracování korpusů AntConc byla provedena analýza a korpus byl rozdělen do několika kategorií podle toho, co se nacházelo za slovesem.

První kapitola práce se dělí do tří podkapitol, třetí kapitola se pak dále dělí na osm menších celků. V této kapitole této práce se zaměřím na teorii. V první podkapitole představím pana profesora Oldřicha Švarného, v druhé podkapitole poté představím jeho stěžejní dílo *Učební slovník jazyka čínského*, které se stalo základem a primárním zdrojem mé práce. Dále představím dílo jako takové a podrobněji se zaměřím i na slovníkovou část. Ve třetí podkapitole následně vymezím a objasním několik pojmů, se kterými budu v této práci dále pracovat.

Druhá kapitola práce je rozdělena do dvou podkapitol, z nichž se každá dále dělí na podkapitoly. V první podkapitole se budu věnovat metodám a postupům tvorby korpusu. Ve druhé podkapitole se pak zaměřím na analýzu korpusu. V rámci analýzy se zaměřím na příkladové věty z hesel 1-1 000. Nejprve korpus rozdělím do kategorií podle toho, co se nacházelo za slovesem. V rámci vzniklých kategorií pak vymezím nejčastěji se vyskytující syntaktické vzorce.

2 Teoretická část

Teoretická část mé práce bude obsahovat definice a pojmy, které jsou využity v praktické části a jejichž znalost je nezbytná k pochopení analytické části práce, a také bližší seznámení se strukturou *Učebního slovníku jazyka čínského*, který byl klíčovou publikací pro zpracování této práce.

2.1 Oldřich Švarný

Oldřich Švarný (1. 5. 1920 – 19. 4. 2011) byl významným průkopníkem české sinologie. Již v mládí se věnoval studiu cizích jazyků, jmenovitě ruštině, latině, řečtině a angličtině (Bakešová, 2006, 14-25). Ke studiu čínštiny se dostal během války, kdy se jí začal věnovat soukromě, poté nastoupil na postgraduální studium sinologie na Karlovu Univerzitu v Praze. Během svého studia v roce 1951 zpracoval standardní českou transkripci čínštiny (Kane, 2009, 25). Česká transkripce umožňuje široké veřejnosti vyslovit čínská slova přibližně správně i bez jakékoliv znalosti čínštiny, což je v případě transkripce *pinyin* v podstatě nemožné (Fričová, 2018, 14). Švarný v roce 1952 obhájil svoji dizertační práci na téma *Prozodické vlastnosti slabiky v čínštině a jejich modifikace v řeči souvislé* (Oldřich Švarný, 2013). V následujících letech pracoval na vytvoření první české systematické vysokoškolské učebnice moderní čínštiny – Úvod do hovorové čínštiny. Do třetího dílu této učebnice plánoval Švarný k výkladu gramatických vlastností morfémů přidat také prozodický výklad. To se však z více důvodů nepodařilo a jeho připravovaný materiál byl publikován jako jeho největší životní dílo – *Učební slovník jazyka čínského* (Fričová, 2018, 14).

2.2 Učební slovník jazyka čínského

Učební slovník jazyka čínského vyšel ve dvou vydáních, prvním z let 1998 až 2000, druhém z roku 2002, obě vydání byla publikována Nakladatelstvím Univerzity Palackého v Olomouci. Jedním z autorů je prof. Oldřich Švarný. Jedná se o čtyřdílný výkladový dekodovací slovník.

První díl slovníku se skládá z desíti částí, druhý a třetí obsahují pouze heslovou část a čtvrtý díl kromě heslové části obsahuje také abecední seznam znaků a lexikálních jednotek a rejstřík znaků podle radikálů. Švarný uvádí, že UčebS zpracovává dva největší problémy výuky moderní čínštiny, tj. „otázku samostatnosti a nesamostatnosti

jednoslabičných významových jednotek čínštiny a otázku prolínání prozodických prostředků s ostatními prostředky jazyka“ (Švarný, 2002, xxi).

První částí prvního dílu je úvod, kde autor popisuje, proč slovník vznikl. UčebS byl sestaven, aby doplňoval běžné slovníky a učebnice čínštiny o informace o povaze slova, jeho funkčních charakteristikách, výstavbě a prosodických vlastnostech (Švarný, 2002, xxii). Následuje obsah slovníku, rejstřík znaků podle výslovnosti, který je řazen podle abecedy a podle pořadí písmen a spřežek, které je v pinyinu obvyklé. Znaky, které se čtou stejně, jsou řazeny podle tónů, pokud se shodují i v tónu, jsou řazeny podle pořadí, v jakém se nacházejí v knize. Znaky se dvojím a více čtením se v rejstříku objevují tolikrát, kolik mají čtení. U každého znaku v rejstříku je v závorkách (kulatých, hranatých, lomených, lomených s hvězdičkou) uvedeno jejich pořadové číslo, podle toho, jak jsou uvedeny ve slovníku.

Čtvrtou částí slovníku je Geneze UčebS, která podrobněji popisuje, jak slovník vznikl. V této kapitole můžeme najít poznámky pod čarou, ve kterých autor vysvětluje podrobnosti nezbytné pro každého, kdo bude se slovníkem pracovat, například značení sedmi stupňů prominence v prosodické transkripci, která je v knize užitá, lineární strukturu věty, funkční charakteristiky a další. Pátou částí knihy jsou poznámky k praktickému užívání slovníku, zde autor vysvětluje pořadí hesel ve slovníku, uspořádání nadpisového řádku a výkladu hesla, uvádí také seznam symbolů psaných velkými písmeny, abecední seznam zkratk, seznam stylistických charakteristik, akcentuační typy dvojslabičných struktur. Seznam symbolů a abecední seznam zkratk mi při práci se slovníkem pomohl lépe se zorientovat. Slovník těchto zkratk a symbolů využívá hodně a s absencí seznamu by orientace ve slovníku byla o dost složitější. I v této kapitole autor poměrně hodně využívá poznámky pod čarou, ve kterých blíže vysvětluje informace z textu.

Dále následuje rozložení nahrávek na magnetofonové pásce, poznámka o zjednodušených a tradičních znacích, seznam 54 automaticky zjednodušovaných znaků, seznam modifikovaných znaků, fonetická cvičení a samotná slovníková část. Seznam modifikovaných znaků a seznam automaticky zjednodušovaných komponentů jsou dle mého názoru pro práci se slovníkem důležité, obzvlášť pokud čtenář není v čínštině pokročilejší, pokročilejší čtenáři zvládnou práci se slovníkem bez těchto seznamů. Část grafy je soubor grafických znázornění všech nahrávek. Ve slovníkové části jsou hesla

řazena podle toho, jak jsou nahrána na magnetofonové pásce. Jednotlivé znaky, obsažené v heslech, lze dohledat podle rejstříku znaků.

Samotný heslář všech dílů se skládá z 1969 hesel. Hlava hesla, v tomto případě nadpisový řádek, se skládá z šesti až sedmi částí. První částí hlavy hesla je číslo frekvence znaku podle Xiandai Hanyu Pinlü Cidian (například heslo č. 1 v UčebS má podle Xiandai Hanyu Pinlü Cidian frekvenci 211), dále následuje morfém, pro který Švarný navrhuje termíny jednoslabičná báze nebo sylabosémém (Švarný, 1998, 85). V UčebS se často setkáme i s označením yǔsù 语素. Sylabosémém je zapsaný zjednodušeným znakem, následuje pořadové číslo hesla v kulatých, popřípadě hranatých či lomených závorkách, dále sylabosémém zapsaný malým znakem ve zjednodušeném tvaru, v závorce za ním se nachází znak v nezjednodušené podobě, pokud je to znak, který obsahuje nějakou z automaticky zkracovaných komponent, je před závorkou s nezjednodušenou verzí označen kroužkem. Za oběma znaky následuje číslo abecedního pořadí hesla bez závorek, které je převzato z abecedního rejstříku slov a znaků podle výslovnosti, který se nachází ve čtvrtém dílu UčebS. Šestou částí nadpisového řádku je čtení znaku, pokud má znak více čtení, za středníkem se objeví odkaz et. vide s uvedením jednoho nebo více čtení a odkazy na příslušná hesla.

Výklad hesla se skládá ze sedmi částí. První z nich je výklad jednoho nebo více sylabosémémů, který se nachází pod nadpisovým řádkem. Pokud jde o jeden sylabosémém, je český výklad označen značkou ①, když je sylabosémémů více a mají odlišné významy, jsou označeny písmeny a) b) c) a jednotlivé významy pak autor značí čísly v kroužku. Výslovnost jednotlivých sylabosémémů autor zapisuje mezi lomítka (Švarný, 2002, xxvi). K usnadnění pochopení funkčních charakteristik jednotlivých sylabosémémů autor využívá české slovní druhy, tyto slovní druhy ale nejsou čínským druhem, slovní druh slova v čínštině je uveden dále ve výkladové části a značí se velkými písmeny, například D – deiktické slovo, A – adverbium, apod. V některých heslech se objevují znaky, které fungují jen jako fonetická slova a nenesou lexikální význam, tyto znaky jsou uvedeny pod přerušovanou čarou ve spodní části strany. Za znakem ◆ jsou uvedena dvoj- a víceslabičná slova, která tento sylabosémém obsahují, většinou jsou to slova, která se v čínštině nedají použít jako jednoslabičná. Dvoj- a víceslabičná slova ve znacích se většinou vyskytují v příkladových větách, pokud tomu tak není, je na ně odkaz s číslem v kroužku. U některých hesel výklad zakončuje řádek se zkratkou XHC (Xiandai Hanyu Cidian), ve kterém je uvedeno srovnání

analýzy sylabosémém UčebS a XHC. Na protější straně hesla jsou uvedeny příkladové věty v prosodické transkripci a překlad do češtiny (Švarný, 2002, xxvii).

2.3 Funkční charakteristika slov v čínštině

Zatímco v češtině, slovenštině a dalších flektivních jazycích se slova ke slovním druhům řadí na základě různých faktorů, například toho, zda je možné je skloňovat a časovat (Švarný, Uher, 2014, 30), Kane uvádí, že čínština nepotřebuje slovesné koncovky k určení mluvnických kategorií a u podstatných a přídavných jmen nepoužívá ani pády, ani partikule (2009, 111). Na rozdíl od češtiny a slovenštiny, kde jsou slova nositeli nejen lexikálního, ale i gramatického významu, a jsou díky tomu dobře srozumitelná i mimo větný kontext, čínština s absencí skloňování a časování tohoto není schopna. Čínština na rozdíl od češtiny má pevný pořádek slov ve větě a jedno slovo může mít více funkčních charakteristik najednou. Pro lepší pochopení můžeme uvést příklad slova bìng 病, které vystupuje nejen jako podstatné jméno s významem „nemoc“, ale také jako sloveso s významem „onemocnět, být nemocen“ (Švarný, Uher, 2014, 30-31).

Při definování slovních druhů, resp. odpovídajících funkčních charakteristik vyjdu z gramatického systému Švarného a porovnáám jej s gramatickým systémem, který se objevuje v učebnici *Integrated Chinese*. Pokud při porovnávání těchto dvou gramatických systémů narazím na rozdíly, uvedu je pod příslušnou funkční charakteristikou. Základní informace o jednotlivých funkčních charakteristikách budu čerpat z děl *Prosodická gramatika čínštiny* (Švarný, Uher, 2014, 30-91), *HČP III* (ŠVARNÝ, 1998b: 95-113), *Hovorová čínština: Úvod do studia hovorové čínštiny* (Švarný, Uher, 2001, 77-161) a *Knížka o čínštině* (Kane, 2009, 111-138).

2.3.1 Substantivum míngcí 名词

Do kategorie substantiv v čínštině kromě podstatných jmen patří také jména místa chùsuǒcí 处所词 a času shíjiāncí 时间词, která u slovních druhů v češtině nemají obdoby. Bývají sice připodobňována k příslovcím, ale co se týče funkční charakteristiky, od českých příslovcí jsou velmi vzdálená. Můžou plnit stejné funkce jako jména, tj. být podmětem, předmětem, a přívlastkem, čehož příslovce v češtině schopny nejsou.

2.3.2 Zástupné slovo *dàicí* 代词

Do kategorie zástupných slov *dàicí* 代词 patří zájmena, která jsou podobně jako v češtině a slovenštině rozdělena do podkategorií osobní, ukazovací apod., kromě zájmen do této kategorie spadají i deiktická slova, která se však nemohou vyskytovat samostatně. Aby mohla deiktická slova plnit svoji zástupnou funkci, musí k sobě vždy přibírat jednotku jmenného charakteru, tj. měrové slovo.

2.3.3 Sloveso *dòngcí* 动词

Slovesa v čínštině se nečasují, nemají tedy žádné osobní koncovky a sama o sobě nevyjadřují čas. V čínštině se slovesa dělí do podkategorií, jako jsou slovesa existence a identifikace, slovesa konexní, objektová a fázová, modální, která v čínštině slouží také jako ukazatel budoucího času, tranzitivní, tj. přechodná, pojící se s předmětem, případně se dvěma předměty, přímým a nepřímým, a intransitivní, tj. nepřechodná.

2.3.4 Adjektivum *xíngróngcí* 形容词

Na rozdíl od češtiny a slovenštiny, kde jsou přídavná jména jmenného charakteru, adjektivum v čínštině má společné rysy se slovesem, tj. může stát v přísudku věty. Pokud je adjektivum v přísudku, je většinou bez spony a jeho stupeň není vyjádřen. Adjektivum v přísudku může, rovněž jako slovesa, tvořit vazby s adverbií (například se záporkami v záporné větě). Do češtiny se překládají se sponou, např. *hǎo* 好 – (být) dobrý.

2.3.5 Číslovky *shùcí* 数词

Číslovky v čínštině mohou vystupovat jako číslovkové určení podstatných jmen, a v tom případě se bezpodmínečně musí pojít ještě s měrovým slovem, nebo mohou v textu stát i samostatně a fungovat jako jméno. Pokud to dovoluje kontext, je možné v případě číslovkového zastoupení podstatné jméno vynechat, jelikož číslovka a měrové slovo mají vlastnosti jmenného výrazu a podstatné jméno zastupují.

2.3.6 Měrová slova liàngcí 量词

Měrová slova v čínštině jsou jmenného charakteru a jedná se zpravidla o jednoslabičná slova, která se pojí s číslovkami a deiktickými slovy a blíže určují podstatné jméno, případně jej zastupují, dovoluje-li to kontext. Zatímco Švarný dělí měrová slova do čtyř podkategorií, tj. numerativy, měrové jednotky, měrová slova a slovesné numerativy, v učebnici *Integrated Chinese* jsou všechna měrová slova nazývána souhrnně *measure words* (měrová slova) a nejsou dále nijak dělena (Liu, Yao, 2009, 45).

2.3.7 Adverbium fùcí 副词

Adverbia se v čínštině nacházejí ve spojení se slovesem, prepozičním slovesem či adjektivem v přísudku. Ve větě stojí vždy za jmény a před slovesy, prepozičními slovesy a adjektivy, mohou také stát i před jinými adverbii, nikdy však nemůžou slovesa následovat anebo předcházet jménům. Jedinou výjimkou, kdy může adverbium stát před jménem, je výskyt podstatného jména v přísudku. Mezi adverbia se řadí i záporky méi 没 a bù 不.

2.3.8 Prepoziční slovesa jiècí 介词

Čínský název jiècí se často do češtiny chybně překládá jako „předložka“. Prepoziční sloveso má však svým charakterem blíže slovesům a co se týče pozice záporok a adverbií, platí pro něj i stejná pravidla jako pro sloveso, ale na rozdíl od sloves se nemůže reduplikovat a pojit s vido-časovými ukazateli. Zatímco Švarný tuto funkční charakteristiku z důvodu její podobnosti se slovesy nazývá prepoziční slovesa, v učebnici *Integrated Chinese* jsou prepoziční slovesa nazývána jako *prepositions* (předložky) (Liu, Yao, 2009, 225).

2.3.8.1 Prepoziční sloveso bǎ 把

Konstrukce s prepozičním slovesem v čínské větě supluje vazby s přímým předmětem a jejich význam bývá většinou velmi formální. Využívají se tehdy, když je předmět blíže určený a za plnovýznamovým slovesem něco následuje, například komplement nebo větná částice le 了. Přímý předmět v čínské větě stojí při normálním pořádku slov SVO (subjekt-sloveso-objekt) buď za slovesem, nebo na začátku věty jako anteponovaný člen, v takovém případě se stavba věty změní na OSV (objekt-subjekt-

sloveso). U konstrukcí s přímým předmětem se často používá vazba s prepozičním slovesem 把. Při užití této vazby bude předmět, který je uveden prepozičním slovesem 把, stát před přísudkem, pokud ve větě je podmět, bude předmět stát mezi podmětem a přísudkem (Švarný, Uher, 2014, 81). Větná struktura věty s konstrukcí s prepozičním slovesem 把 bude pak mít podobu SOV (subjekt-objekt-sloveso). Jak již bylo zmíněno výše, prepoziční slovesa se svou charakteristikou blíží slovesům, tudíž i před nimi mohou stát adverbia. Konstrukce s prepozičním slovesem 把 se ale nedá aplikovat na každý předmět, důležité je, aby byl blíže určený, buď přívlastkem, nebo z kontextu (Sun, 2006, 213). Zároveň tato konstrukce nemůže být aplikována na slovesa, která nevyjadřují činnost, např. mít, vědět, cítit, apod. U sloves nevyjadřujících činnost musí přímý předmět stát za slovesem (Švarný, Uher, 2014, 82).

3 Analytická část

V této části práce se nejdříve zaměřím na popis tvorby korpusu a metod, které jsem pro jeho vytvoření využila, a následně korpus podrobím analýze, která sestává z několika částí.

V první části analýzy nejprve zjistím četnost využití prepozičního slovesa 把 把 v mnou zkoumaném vzorku, kterým jsou hesla 1-1000 Učebního slovníku jazyka čínského, dále jako UčebS. V druhé části analýzy rozdělím korpus do několika kategorií podle struktury vět s prepozičním slovesem 把 把 a vymezím nejčastěji se vyskytující větné vzorce.

3.1 Korpus

V této kapitole se budu zabývat popisem metod a postupu, které jsem použila. Z důvodu rozsáhlosti vzniklého korpusu bude v práci uveden jen jeho vzorek. Zbytek korpusu bude pod názvem „Korpus pro analýzu vět s prepozičním slovesem 把“ přiložen na CD.

3.1.1 Metody a postupy zhotovení korpusu

Primárním zdrojem pro tvorbu mého korpusu se stalo 8 965 vět hesel 1-1 000 *Učebního slovníku jazyka čínského*. Po elektronizaci textů a vyčlenění vět obsahujících vazby s prepozičním slovesem 把 把 byla provedena první část analýzy. Z korpusu byly vyňaty duplikované prosodické varianty již uvedených vět, které tvořily 5 % vzniklého korpusu, neboť nejsou pro moji analýzu relevantní. Veškeré čínské texty jsou přepsány zjednodušenými znaky, pro přepis prosodické transkripce byl pro lepší přehlednost použit font Courier New. Nejdříve byly zjištěny důvody pro použití 把 把, poté byl korpus označován pomocí předem vytvořených tagů, následně za použití programu Pangu natokenizován. Poté byla pomocí programu AntConc provedena analýza a korpus byl rozdělen do několika kategorií podle struktury vět s prepozičním slovesem 把 把.

V korpusu jsou věty označeny znakem, následně čtyřmístným číslem, které značí číslo hesla, ve kterém se věta nachází, tečkou, číslem věty, která 把 把 obsahuje a transkripcí pīnyīn. Z důvodu větší přehlednosti a sjednocení označení hesel 1-1 000

byl zvolen tento styl číslování. Pokud jedno heslo obsahuje více vět s prepozičním slovesem 把, je znak pro toto heslo uveden pouze jednou.

Učební slovník jazyka čínského v příkladových větách využívá prozodickou transkripci. V příkladových větách, které ve své práci uvádím, Švarného prozodickou transkripci přejímám.

Švarný pro označení jednotlivých stupňů prominence používá následující značení: zdůrazněně tónická slabika je označena tónovou značkou a kolmičkou před slabikou, já jsem pro svou práci zvolila označení bílým písmem na černém podbarvení. U plně tónické iktové a neiktové slabiky je původní označení zachováno, značí se tónovou značkou nad příslušnou slabikou. Původní označení je zachováno i pro oslabeně tónickou iktovou slabiku, která je značena horním číselným indexem s číslem tónu. Změna nastala ve značení oslabeně tónické neiktové slabiky, Švarný ji označuje tečkou pod slabikou, já jsem pro svoji práci zvolila značení dolním číselným indexem s číslem tónu. Atonická slabika iktová a neiktová jsou uváděny bez tónových značek.

Jak již bylo zmíněno výše, aby mohla vazba s prepozičním slovesem 把 být ve větě použita, sloveso musí být blíže určeno. Samostatně stojící sloveso je v čínštině chápáno jako neurčené, nenese žádnou informaci o svých mluvnických kategoriích, zároveň je i významově neurčité. Švarný uvádí, že *„jedním z prostředků, v čínštině velmi častým, které slouží k bližšímu určení slovesa, jsou jisté jednoslabičné nebo i dvojslabičné elementy, které se připojují za sloveso. V takto vzniklých celcích ... nazýváme první složku základním slovesem, druhou modifikátorem, celek pak nazýváme modifikovaným slovesem.“* (Švarný, Uher, 2014, 123). I když elementy, které se připojují za sloveso a blíže rozvíjí přísudek, jsou komplementem (Komplement, 2015), ve své práci přejímám Švarného názvosloví a pro tyto elementy určující slovesa využívám označení směrový modifikátor, výsledkový modifikátor a postpoziční sloveso.

Švarný tyto modifikátory dělí na směrové komplementy qūxiàng bǔyǔ 趋向补语 a výsledkové komplementy jiéguǒ bǔyǔ 结果补语. Jejich společnou vlastností je možnost tvoření potenciální formy kěnéng bǔyǔ 可能补语 vložení atonických ukazatelů de 得 a bu 不 mezi základní tvar slovesa a modifikátor (Švarný, Uher, 2014, 123). Výsledkové komplementy bývají tvořeny i tzv. nepravými modifikátory, například zǎo 早 („být časný“) mǎn 满 („být plný“) wǎn 晚 („být pozdní“) kuài 快 („být rychlý“) aj., které fungují stejně jako výsledkové

modifikátory, ale na rozdíl od nich nemohou tvořit potenciální tvar se slovesy, se kterými se pojí (Švarný, Uher, 2014, 123).

Mezi další prvky, označované čínskými gramatikami čínštiny jako výsledkové komplementy, patří zài 在 „být (někde)“, dào 到 „dorazit (někam)“, gěi 给 „dát (někomu něco)“. „Tyto elementy kromě toho, že netvoří potenciální formu, jsou bázemi, kterým kromě funkce komplementu přísluší charakteristika tranzitivní sloveso a ještě i funkční charakteristika prepoziční sloveso. Tento typ komplementu označujeme jako postpoziční sloveso.“ (Švarný, Uher, 2014, 130). Švarný uvádí, že sloveso je tranzitivní tehdy, když se pojí s jedním nebo více předměty. Slovesa pojící se s lokativními předměty, na které je možné se zeptat „kudy?“, „odkud?“, „kam?“, apod., se také řadí mezi tranzitivní slovesa a často se pojí i s atonickými postpozičními slovesy dao, zai (Švarný, Uher, 2014, 45).

3.1.2 Výsledná podoba korpusu

做, 0014.11, zuò

他们把_JMC 这个孩子叫小毛_PT 。

tāmen bǎ-zhe⁴ ge-háiz, jiào-xiǎomáo.

Říkají mu (tomu chlapci) Chloupek.

0014.11a

他们把_JMC 这个孩子叫做_vM 小毛_PT 。

tāmen bǎ-zhe⁴ ge-háiz, jiàozuo xiǎomáo.

种, 0017.04, zhǒng

咱们把_JMC 种子都吃了_spL, 明年春天怎么办?

zánmen bǎ-zhǒngz dōu-chīle, míngnián-chūntiān zěnme-bàn?

Snědli jsme dokonce i osivo, co si jen příští rok počneme?

地, 0019.02, d

他很容易地就把_JMC 拼音学会_vM 了_cL。

ta-hen-róngyì-d jiù-ba-pīnyīn xuéhuì-le.

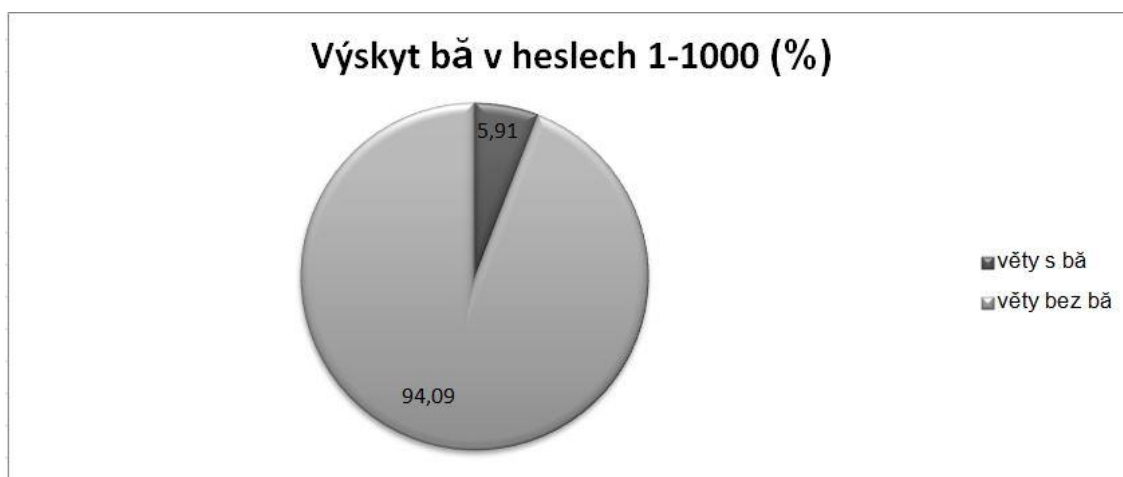
Snadno se naučil transkripci pinyin.

3.2 Analýza

V této kapitole se zaměřím na analýzu četnosti výskytu vazeb s prepozičním slovesem 把 把 v korpusu. U všech výskytů těchto vazeb zjistím, co vedlo k využití této vazby. Věty s prepozičním slovesem 把 把 následně roztrídím do kategorií a vymezím nejčastější syntaktické vzorce, které se v mém korpusu vyskytly. Jak již bylo zmíněno dříve, základem pro moji analýzu se stala hesla 1-1 000 UčebS. Tato část UčebS obsahuje celkem 8965 vět, z nichž se prepoziční sloveso 把 把 vyskytuje v 531 větách.

3.2.1 Struktura vět s prepozičním slovesem 把 把

V této kapitole nejprve zjistím četnost využití prepozičního slovesa 把 把 v mnou zkoumaném vzorku, kterým jsou hesla 1-1 000 *Učebního slovníku jazyka čínského*. Jak již bylo zmíněno výše, zkoumaný vzorek obsahoval 531 vět, ve kterých byla využita vazba s prepozičním slovesem 把 把. Jak ukazuje graf č. 1 níže, věty s prepozičním slovesem 把 把 tvořily necelých 6 % vzniklého korpusu.

Graf č. 1 – Procentuální zastoupení vazeb s 把 v heslech 1-1000 UčebS

K získání dat pro graf č. 2 byl použit program *AntConc*, ve kterém jsem zjistila četnosti všech výskytů daných gramatických jevů. Pokud došlo k výskytu více gramatických jevů v jedné větě, byl ponechán pouze jeden hlavní, ostatní byly odečteny

od celkového počtu výskytů jevů svého druhu, aby se docílilo průměrného výskytu jednoho jevu na větu a mohl být vytvořen graf.

3.2.1.1 Výsledkový modifikátor

Z grafu č. 2 níže je patrné, že v téměř 23 % všech výskytů vazby s prepozičním slovesem 把 把 v korpusu, což odpovídá 114 větám, za přísudkem následoval výsledkový modifikátor.

Graf č. 2 – Struktura vět s prepozičním slovesem 把 把

Jako příklad je možné uvést tyto věty:

地, 0019.02, d

他很容易地就把拼音学会_vM了_cL。

ta-hen-**róngyì**-d jiu-ba-pīnyīn xuéhuì-le.

Snadno se naučil transkripci pinyin.

请, 0078.01, qǐng

院长请你把这封信翻成_vM中文_PT。

yuàn**zhǎng**, qǐng-ni ba₃-zhèi-feng-**xìn**, fāncheng zhōng**wén**.

Ředitel tě prosí, abys tento dopis přeložil do čínštiny.

架, 0160.02, jià

亏了我们俩把他架住_vM了_spL, 他才没摔倒。

kuīle wǒmen-liǎ ba³-ta-**jià**zhule, tā-cai méi-shuāidǎo.

Ještě že jsme ho my dva podepřeli, jinak by upadl.

说, 0173.07, shuō

你还是没把这个问题说清楚_vM。

nǐ-háishì mei-ba₃-zhe⁴-ge-wèntí shuōqīngchū.

Ještě pořád jsi to (tuto otázku) nevysvětlil.

Jak je patrné z příkladových vět výše, výsledkový modifikátor může být následován slovy s různými funkčními charakteristikami, nebo stát samostatně. V příkladové větě č. 0019.02 je následován větnou částicí le 了, která ve větě značí změnu stavu. Ve větě č. 0078.01 za ním následuje předmět, který je tvořený podstatným jménem zhōngwén 中文 (čínština). Ve větě č. 0130.02 je výsledkový modifikátor následován slovesnou příponou le 了, která zde vyjadřuje ukončenost slovesného děje. Ve větě č. 0173.07 za výsledkovým modifikátorem již nic nenásleduje.

3.2.1.2 Postpoziční sloveso

V téměř 20 % všech vazeb vyskytujících se v korpusu, což odpovídá 101 větám, byl přísudek následován postpozičním slovesem. Jako příklad je možné uvést tyto věty:

地, 0020.07, dì

妹妹把衣服全扔在_postV 地下_PT 了_cL。

mèimei bǎ-yīfu quán-rēng-zai dìxia-le.

Mladší sestra rozházela všechno oblečení po zemi.

还, 0036.03, huán

你还没把书还给_postV 他_PT 吗?

nǐ-háishì mei ba₃-shū huán-gei-ta-ma?

Tys mu tu knihu ještě nevrátil?

笔, 0083.05, bǐ

我因为生病缺了一个月的课, 请你把笔记借给_postV 我_PT 看看可以吗?

wǒ-yīnwei shēng-bìng, quēle yí²-ge-yuè-d kè, qǐng-ni bǎ-bǐjì₄ jiè-gei-wo kàn-kan kěyǐ-ma?

Protože jsem byl nemocný, chyběl jsem celý měsíc při vyučování, prosím, půjč mi (svoje) poznámky, ano?

瓶, 0212.03, pīng

你把那个盛醋的瓶子递给_{postV}我_{PT}。

ni-ba₃-nèi-ge chéng-cù-d-**píng**z dì-gei-wo³.

Podej mi tu láhev na ocet.

Jak je patrné z těchto příkladovýchvět, postpoziční sloveso je vždy následováno předmětem. Někdy už za tímto předmětem nic nenásleduje, viz příkladová věta č. 0212.03, nebo je následován větnou částicí le 了, která, jak již bylo zmíněno výše, značí změnu stavu. V příkladové větě č. 0036.03 následuje tázací částice ma 吗, ve větě č. 0083.05 potom zdvojené sloveso. Jak uvádí Švarný a jak bylo již zmíněno výše, samostatně stojící sloveso je v čínštině chápáno jako neurčené. Zdvojení je dalším z prostředků, které slouží k bližšímu určení slovesa. Švarný uvádí, že „*zdvojená slovesa nejčastěji označují jednorázovost děje a do češtiny je překládáme dokonavými slovesy.*“ (Švarný, Uher, 1997, 154).

3.2.1.3 Směrový modifikátor

Výskyt směrového modifikátoru, který je v korpusu zastoupen v 84 větách, odpovídá necelým 17 % korpusu. Jako příklad je možné uvést tyto věty:

对, 0218.20, duì

把窗户对上_{sM}。

bǎ-**chuāng**hu duìshang.

Privři okno.

起, 0225.15, qǐ

把埋在地里的粮食起出来_{sM}吧!

ba₃-mái-zai-dìli-d **liáng**shi qǐchu₁lai ba.

Obilí zakopané v zemi vyndejte ven.

费, 0297.02, fèi

我们费了很大力气才把钢琴从楼上搬下来_sM。

wōmen fèile hěn-dà-lìqi, cái-ba₃-gāngqín cong-lóushang
bānxiālai.

Stálo nás to mnoho sil, než jsme ten klavír odstěhovali dolů z patra.

Ve výše uvedených příkladových větách se za směrovým modifikátorem kromě větné částice ba 吧 nic nevyskytuje. Podle Švarného je vybízecí větná částice ba 吧 „charakteristická pro žádací věty, ale může stát i na konci věty tázací nebo oznamovací, zmírňuje rozkaz a dodává mu ráz zdvořilého vybidnutí.“ (Švarný, Uher, 2014, 99). Když se tato částice objeví ve větě oznamovací, naznačuje subjektivní nejistotu mluvčího, v tázacích větách pak značí přesvědčení mluvčího, že skutečnost je taková, jak je naznačeno v otázce (Švarný, Uher, 2014, 99). U tří výše uvedených funkčních charakteristik byly samostatné výskyty většinové, tudíž by vytvořený graf nebyl relevantní.

3.2.1.4 Předmět

Z celkových 190 výskytů předmětu v korpusu stál předmět samostatně pouze v 60 případech výskytu. Pro tento jev je možné uvést následující příkladové věty:

做, 0014.11, zuò

他们把这个孩子叫小毛_PT。

tāmen bǎ-zhe⁴ ge-háiz, jiào-xiǎomáo.

Říkají mu (tomu chlapci) Chloupek.

0036.03a

你还没把书还他_PT 吗?

nǐ-hái-meí ba₃-shū huán-ta-ma?

Tys mu tu knihu ještě nevrátil?

0114.24

他们把这个孩子叫冬生_PT。

tāmen bǎ-zhè-ge-háiz jiao dōngshēng.

Tomu děcku říkají Tung-šeng (narozen v zimě).

拿, 0162.10, ná

你把他当什么人_PT, 对他这样不客气。

ni-bǎ-ta dāng-shénme-ren² duì-ta zhè-yang-bu-kèqì.

Za koho ho máš, že jsi k němu tak nezdvořilý?

Z výše uvedených příkladových vět je patrné, že předmět je přímo navázán na přísudek a nic dalšího se k němu neváže.

3.2.1.5 Slovesná přípona le 了, větná částice le 了

Slovesná přípona le 了 se ve zkoumaném vzorku samostatně vyskytla 39krát, větná částice le 了 pak 31krát. Švarný uvádí, že le 了 stojící na konci věty může být i slovesnou příponou, nejen větnou částicí. Slovesnou příponou je tehdy, „*předchází-li mu bezprostředně sloveso a následuje-li další věta, jejíž děj nastal nebo nastane teprve po ukončení děje věty první*“ (Švarný, Uher, 1997, 105). Větnou částicí je tehdy, když se vyskytuje ve větách obsahujících modální sloveso, ve větách se jmenným přísudkem, větách, ve kterých se vyskytuje číselný výraz, a ve větách obsahujících prvek, který naznačuje, že nemůže jít o ukončený děj (Švarný, Uher, 1997, 105). Někdy může plnit funkci slovesné přípony a větné částice zároveň, a to „*předchází-li mu bezprostředně přídavné jméno či sloveso a nejde o případ uvedený výše, jako např. ve spojení se slovesem podmětovým nebo stojí-li předmět před slovesem apod.*“ (Švarný, Uher, 1997, 105). Pro větnou částici le 了 a slovesnou příponu le 了 je možné uvést následující příkladové věty:

作, 0012.02, zuō

她把这块料子就这么糟践了_cL。

tā-ba-zhè-kuai-liàoz jiù zème zuójian-le.

Takhle ten kus látky zničila.

种, 0017.04, zhǒng

咱们把种子都吃了_spL, 明年春天怎么办?

zánmen bǎ-zhǒngz dōu-chīle, míngnián-chūntiān zěnme-bàn?

Snědli jsme dokonce i osivo, co si jen příští rok počneme?

3.2.1.6 Kvalitativní komplement

Kvalitativní komplement se v korpusu vyskytl ve 22 větách. Pro tento jev je možné uvést tyto příkladové věty:

见, 0189.05, jiàn

他们把他打得见了血才住手_KvalK。

tāmen-bǎ-ta-dǎ-d jiànle-xiě, cai-zhù-shǒu.

Ztloukli ho do krve (tloukli ho tak, že přestali, až byla vidět krev).

0304.13

打雷把孩子吓得说不出话来了_KvalK。

dǎ-léi, ba₃-háiz xià-d shuōbuchū-huà-lai-le.

Hrom dítě polekal tak, že nebylo schopné slova.

愿, 0458.03, yuàn

他不愿意把事情弄得大家都知道了_KvalK。

ta-bú-yuànyì ba₃-shìqing nòng-d dàjiā dōu-zhīdao-le.

Nechce, aby se o tom všichni dozvěděli (dosl. aby se věc udělala tak, že se o tom všichni dozvědí).

炮, 0652.02, pào

炮兵们每天把自己的炮擦得亮亮(儿)的_KvalK。

pàobīngmen, měi-tiān ba₃-zìjǐ₃-d-pào, cā-d liàngliàng(r)-d.

Dělostřelci každý den čistí svá děla, že se jen lesknou.

Švarný pro tento komplement navrhuje označení komplement stupně chéngdù bǔyǔ 程度补语 (Švarný, Uher, 2014, 124), já jsem ve své práci pro lepší přehlednost zvolila označení kvalitativní komplement. Z příkladových vět je patrné, že kvalitativní komplement je ve větě většinou uveden komplementárním slovcem 得, není to ale pravidlem, a může být vyjádřen několika způsoby. V prvních třech příkladových větách

je komplement vyjádřen celou větou, v poslední příkladové větě pak zdvojeným adjektivem.

3.2.1.7 Ostatní

Přísudek, komplement četnosti slovesného děje a komplement časového trvání tvoří dohromady téměř 7,5 % všech výskytů vazeb s prepozičním slovesem 把 把, které se v korpusu vyskytly. Pro tyto výskyty můžeme uvést následující příkladové věty:

0304.15

不知道他们要把我怎么样_V?

bù-zhīdao⁴, tāmen-yào bǎ-wo zěnmeyàng.

Nevím, co se mnou chtějí udělat.

凉, 0341.01, liàng

把茶凉一会儿_Kct 再喝。

ba3-chá liàng-yi-huier3 zai-hē.

Nech ten čaj trochu vystydnout (a pak ho pij).

重, 0432.07, chóng

请你把刚才说的话重复一遍_Kcsd。

qǐng-ni ba3-gānggang-shuo¹-d-huà chónghu-yi-bian.

Prosím, zopakuj ještě jednou, co jsi právě řekl.

Gramatické jevy uvedené ve větách 0304.15, 0341.01 a 0432.07 patří k méně častým gramatickým jevům, které se v korpusu vyskytly. Přísudek se v korpusu vyskytoval celkem 20krát, většinou ovšem ve spojení s jiným gramatickým jevem. Komplement četnosti slovesného děje 14krát a komplement časového trvání jen dvakrát

3.2.1.8 Struktura vět s větnou částicí 了 了

Dále jsem se zabývala četností výskytu větné částice 了 了 a tím, s čím se nejčastěji ve zkoumaném vzorku pojila.

3.2.1.8.1 Výskyt větné částice 了 了 za předmětem

Jak ukazuje graf č. 3 níže, větná částice 了 se ve 34 případech výskytu, což odpovídá asi 25,5 % všech výskytů v korpusu, objevovala za předmětem. Pro tento výskyt můžeme uvést následující příkladové věty:

通, 0641.17, tōng

现在我们可以把党的决定通知你_{PT}了_{cL}。

xiànzài wǒ³men-**kě**yì bā-dǎng-d-juéding tōngzhi-nǐ³-le.

Nyní ti můžeme oznámit rozhodnutí Strany.

0830.19

他把满肚子的不平都告诉我_{PT}了_{cL}。

tā-bā₃-mǎn-**dù**z-d bùpíng, dōu-gàosu-wǒ³-le.

Pověděl mi o všech ústřích, které ho potkaly (dosl. vypověděl mi břicho plné nevole).

委, 0887.07, wěi

那么我就把这件事儿委托你_{PT}了_{cL}。

nàme wǒ³-jiù-bā³ zhè-jian-shì, wěituō-**nǐ**-le.

Tak já tedy tuhle věc svěřím tobě.

Z výše uvedených příkladových vět je patrné, že větná částice 了 přímo následuje za předmětem, kterému předchází pouze vazba s prepozičním slovesem 把 把. Jak již bylo zmíněno výše, větná částice 了 značí ve větě změnu stavu, proto se v českých překladech slovesa uvádí v dokonavém vidu.

3.2.1.8.2 Výskyt větné částice 1e 了 samostatně

V 31 případech se větná částice 了 objevuje v korpusu samostatně. Pro tento typ výskytu můžeme uvést následující příkladové věty:

衣, 0673.06, yī

真要命，我又把雨衣丢了_{cL}。

zhēn-yào mǐng, wǒ ba-yǒu diū-le.

To je k vzteku, už zase jsem ztratil pláštěnku.

熄, 0737.01, xī

把火熄了_cL吧。

ba-huǒ xī-le-ba.

Uhas oheň!

平, 0830.02, píng

你把床铺平了_cL吗?

nǐ-ba₃-chuáng pūpíng-le-ma?

Ustlal jsi hezky postel (dosl. prostřel do rovna)?

Ve výše uvedených příkladových větách následuje větná částice le 了 přímo za přísudkem věty. Ve větě č. 0737.01 se za větnou částicí le 了 vyskytuje také částice ba 吧. Jak již bylo zmíněno výše v textu, je tato částice sice charakteristická pro žádací věty, může se ale objevit i na konci věty oznamovací. Jednou z funkcí částice ba 吧 je zmírnění rozkazu. Tuto funkci má i ve výše uvedené příkladové větě. Ve větě č. 0830.02 je pak částice le 了 následována tázací částicí ma 吗.

3.2.1.8.3 Výskyt větné částice le 了 za postpozičním slovesem

V 28 případech, což odpovídá 20,90 % všech výskytů v korpusu, následovala větná částice le 了 za postpozičním slovesem. Jak již bylo zmíněno výše, za postpozičním slovesem vždy následuje předmět. Výskytem le 了 za postpozičním slovesem jsou myšleny všechny větné částice, které stojí za tímto předmětem. Pro tento výskyt je možné uvést následující příkladové věty:

地, 0020.07, dì

妹妹把衣服全扔在_postV 地下_PT 了_cL。

mèimei bǎ-yīfu quǎn-rēng-zai dìxia-le.

Mladší sestra rozházela všechno oblečení po zemi.

0268.04

我把伞忘在_postV 学校_PT 了_cL。

wǒ-ba₃-sǎn wàng-zai-xuéxiào-le.

Deštník jsem zapomněl ve škole.

让, 0435.02, ràng

我把我的票让给_postV 他_PT 了_cL。

wǒ-bǎ-wǒ-d-piào, ràng-gei-tā-le.

Přenechal jsem mu svůj lístek.

3.2.1.8.4 Výskyt větné částice 1e 了 za výsledkovým modifikátorem

V 27 případech výskytu, což odpovídá 20,15 % všech výskytů větné částice 了 v korpusu, tvoří vazbu s výsledkovým modifikátorem. Pro tento výskyt můžeme uvést následující příkladové věty:

明, 0139.05, míng

把事情说明_vM 了_cL 就没有误会了。

bǎ-shìqing shuōmíng-le, jiù-méi-you wùhui-le.

Kdyby se věci jasně řekly, nedošlo by (nebylo by) k nedorozumění.

清, 0412.11, qīng

你把理由说清楚_vM 了_cL, 他一定会同意的。

nǐ-ba-lǐyóu shuōqīngchu-le, tā-yídìng-huì-tóngyì-d.

Když vysvětlíš svoje důvody, určitě bude souhlasit.

名, 0597.07, míng

他们把我的名字写错_vM 了_cL。

tāmen ba-wǒ-d-míngzi xiěcuò-le.

Moje jméno napsali špatně.

Jak je patrné z výše uvedených příkladových vět, ve větách č. 0139.05 a 0597.07 je výsledkový modifikátor jednoslabičný, pouze ve větě č. 0412.11 je dvojslabičný.

3.2.1.8.5 Výskyt větné částice 1e 了 za směrovým modifikátorem

Ve 14 případech výskytu větné částice 1e 了 stojí za směrovým modifikátorem a tvoří 10,45 % všech výskytů tohoto jevu v korpusu. Pro tento výskyt můžeme uvést následující příkladové věty:

回, 0157.06, huí

警察把孩子送回家去_sM 了_cL。

jǐngchá bǎ-háiz sònghuì-jiā-qu-le.

Policista přivedl dítě zpátky domů.

盖, 0671.10, gài

他的技艺把别人都盖下去_sM 了_cL。

ta¹-d-jìyì, ba₃-biéren dōu-gàixiaqu-le.

Svou dovedností zastínil všechny ostatní.

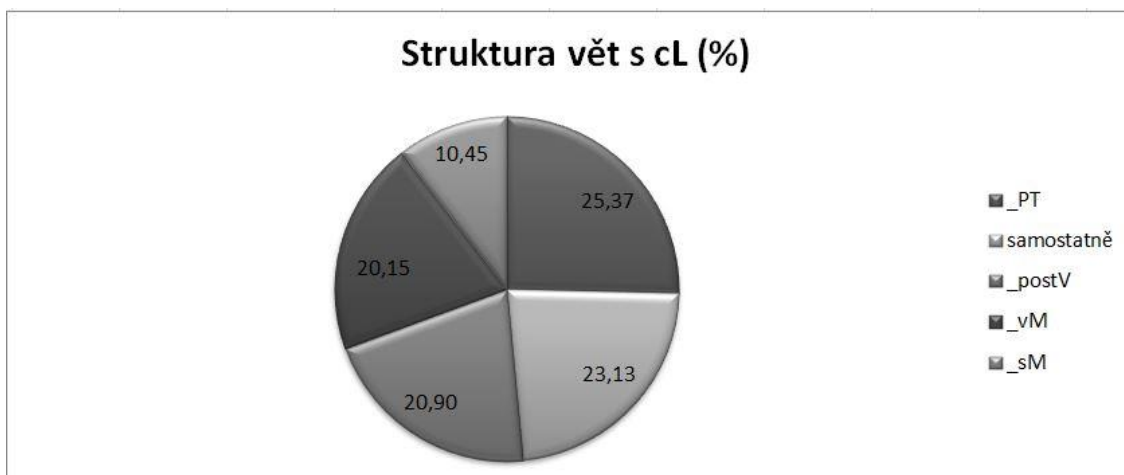
0774.06

我祖父把收藏的书画都献出来_sM 了_cL。

wo-zǔfù, ba₃-shōucang₂-d shū-huà, dou-xiànchulai-le.

Můj děd věnoval <státu> všechny své knihy a obrazy.

Z výše uvedených příkladových vět je patrné, že směrové modifikátory se vážou těsně za sloveso a mohou být jednoslabičné i dvojslabičné. Švarný uvádí, že „*směrové modifikátory mohou být (na rozdíl od ostatních modifikátorů) odděleny od základního slovesa předmětem, nebo určením místa (které se zde formálně od předmětu neliší.)*“ (Švarný, Uher, 1997, 101). Tento případ oddělení od slovesa a vložení předmětu můžeme vidět v příkladové větě č. 0157.06, kde bylo určení místa vloženo do dvojslabičného modifikátoru huíqu 回去 „vrátit se (směrem od mluvčího)“.

Graf č. 3 – Struktura vět s větnou částicí 1e 了

3.2.1.9 Struktura vět se slovesnou příponou 1e 了

Dále jsem se zabývala četností výskytu slovesné přípony 1e 了 v korpusu.

3.2.1.9.1 Výskyt slovesné přípony 1e 了 samostatně

Z grafu č. 4 je patrné, že v 39 případech výskytu, což odpovídá téměř 70 % výskytů, se slovesná přípona 1e 了 vyskytovala v korpusu samostatně. Pro tyto případy lze uvést následující příkladové věty:

种, 0017.04, zhǒng

咱们把种子都吃了_spL, 明年春天怎么办?

zánmen bǎ-zhǒngz dōu-chīle, míngnián-chūntiān zěnmě-bàn?

Snědli jsme dokonce i osivo, co si jen příští rok počneme?

屋, 0154.05, wū

他进了屋就赶紧把窗户关了_spL。

ta-jìnle-wū, jiù-gǎnjīn bā-chuānghu guānle.

Sotva vešel do místnosti, okamžitě zavřel okno.

租, 0854.01, zū

我把房子出租了_spL, 自己又租别人的房子住。

wo-bā-fángz chūzūle, zìjǐ yòu-zū biérén-d-fángz zhù.

<Svůj> byt jsem pronajal a sám jsem si najal cizí (dosl. jiného člověka) byt.

Z výše uvedených příkladových vět je patrné, že slovesná přípona se pojí těsně ke slovesu. Ve větách č. 0017.04 a 0854.01 za slovesnou příponou následuje další věta, jejíž děj, jak již bylo zmíněno výše, může být uskutečněn až po skončení děje ve větě předchozí.

3.2.1.9.2 Výskyt slovesné přípony **le 了** za výsledkovým modifikátorem

V 9 případech výskytu, což odpovídá 17,31 % výskytů, následovala za výsledkovým modifikátorem. Pro tento výskyt lze uvést následující příkladové věty:

架, 0160.02, jià

亏了我们俩把他架住_vM 了_spL, 他才没摔倒。

kuīle wǒmen-liǎ ba³-ta-**jià**zhule, tā-cai méi-shuāidǎo.

Ještě že jsme ho my dva podepřeli, jinak by upadl.

现, 0202.08, xiàn

别现眼了, 把你的本事练好_vM 了_spL 再来表演吧。

bié xiànyǎn-le, ba-ni³-d-běnshe liànhǎole **zài**-lai biǎoyǎn-ba.

Nedělej ostudu, svůj trik si pořádně nacvič a teprve pak ho předváděj.

0905.04

他冷得把身体曲成_vM 了_spL 一个团儿_PT。

ta-**lěng**-d, ba₃-shēnti qūchengle yi²-ge-tuánr.

Byla mu taková zima, že se celý schoulil do klubíčka.

Jak je patrné z výše uvedených příkladových vět, slovesná přípona je těsně navázána na výsledkový modifikátor, za ním pak následuje buď další věta, jejíž děj nemůže nastat, dokud není ukončen děj věty předchozí, nebo předmět v poslední větě.

3.2.1.9.3 Výskyt slovesné přípony 1e 了 za směrovým modifikátorem

Ve 3 případech výskytu, což odpovídá 5,77 % všech výskytů, následovala slovesná přípona 1e 了 směrový modifikátor. Pro tento výskyt lze uvést následující příkladové věty:

下, 0149.17, xià

他刚下车欢迎他的人就把它抬起来_sM 了_spL。

ta-gāng-xià-chē, huānying-ta¹-de-rén jiù-ba₃-tā tái qilaile.

Sotva vystoupil z vozu, vítající dav ho vyzvedl (do výše).

封, 0186.01, fēng

你把那封信封上_sM 了_spL 没有?

nǐ-bǎ nài-fēng-xìn, fēngshàngle-méi-you?

Zalepil jsi obálku?

0854.01a

我把房子租出去_sM 了_spL, 自己又租别人的房子住。

wo-ba₃-fángz zūchuqule, zìjǐ you-zū biérén-d-fángz zhù.

<Svůj> byt jsem pronajal a sám jsem si najal cizí (dosl. jiného člověka) byt.

Z výše uvedených příkladových vět je patrné, že slovesná přípona 1e 了 je těsně navázána na směrový modifikátor, ve větě č. 0186.01 následuje zápornka méiyǒu 没有, která slouží k vytvoření otázky v minulosti. Jak uvádí Švarný, pokud v kladné větě stojí kladný a záporný přísudek vedle sebe, v minulosti se otázka netvoří opakováním slovesa, ale přidáním již zmíněné zápornky méiyǒu 没有 (Švarný, Uher, 1997, 106).

3.2.1.9.4 Výskyt slovesné přípony 1e 了 za postpozičním slovesem

Pouze v jednom případě, odpovídajícím téměř 2 % všech výskytů, se slovesná přípona 1e 了 vyskytovala za postpozičním slovesem.

许, 0403.12, xǔ

把二姑娘许给_postV 了_spL 铁匠_PT, 日子过得也不错。

ba₃-èrguniang xǔ-geile-tiějiang, rìz guò-d-yě-bu-cuò.

Druhou dceru provdali za kováře, taky se jim nevede špatně.

V příkladové větě č. 0403.12 nejdříve stojí postpoziciční sloveso následované slovesnou příponou le 了 a až za ní následuje předmět. V této příkladové větě za slovesnou příponou le 了 následuje druhá věta, jejíž děj nemůže nastat, dokud není ukončen děj věty předchozí.

Graf č. 4 – Struktura vět se slovesnou příponou le 了

3.2.1.10 Struktura vět s předmětem

3.2.1.10.1 Výskyt předmětu za postpozicičním slovesem

Z grafu č. 5 níže je patrné, že v 53,16 % všech výskytů, což odpovídá 101 výskytům předmětu v korpusu, předmět následoval za postpozicičním slovesem. Pro tento výskyt uvedu následující příkladové věty:

地, 0020.07, dì

妹妹把衣服全扔在_postV 地下_PT 了_cL。

mèimei bǎ-yīfu quǎn-rēng-zai dìxia-le.

Mladší sestra rozházela všechno oblečení po zemi.

还, 0036.03, huán

你还没把书还给_postV 他_PT 吗?

nǐ-hái-mei ba₃-shū huán-gei-ta-ma?

Tys mu tu knihu ještě nevrátil?

0964.07

我把这件衣服寄在_postV 你那里_PT 吧。

wo-ba₃-zhè-jian yīfu jì-zai-nǐ-na₄li-ba.

Tenhle kus oblečení si nechám u tebe.

Jak je patrné z výše uvedených příkladových vět a jak již bylo zmíněno výše, předmět za postpozicním slovesem následuje vždy. Předmět pak může být následován dalšími gramatickými jevy, například větnou částicí le 了 ve větě č. 0020.07 a tázací částicí ma 吗 ve větě č. 0036.03. V příkladové větě č. 0964.07 je předmět rozvíjen přívlastkem, který stojí před ním. Švarný uvádí, že ve spojení se slovesy, která vyjadřují setrvání věci či osoby na určitém místě, tedy zhù 住 „bydlet (v)“, zài 在 „být (někde), nacházet se (někde)“, jìn 进 „vstupovat (do)“, se určení místa, následující za těmito slovesy, blíží svou funkcí předmětu a je proto nazýváno lokativním předmětem (Švarný, Uher, 2014, 114).

3.2.1.10.2 Výskyt předmětu za výsledkovým modifikátorem

V 20 případech výskytu, což odpovídá 10,53 % výskytů předmětu, následoval za výsledkově modifikovaným slovesem. Pro tento výskyt lze uvést následující příkladové věty:

白, 0071.09, bái

把这段文言译成_vM 白话_PT。

bǎ-zhèi-duan wényán, yìchēng-báihuà.

Tenhle odstavec přelož z klasické čínštiny do hovorového jazyka.

张, 0091.07, zhāng

你可以把一大张纸裁成_vM 小张_PT 儿的。

nǐ-kěyi bǎ-yi-dà-zhāng-zhǐ, cáicheng xiǎo-zhāng-er-d.

Můžeš velký list papíru nastříhat na menší lístky?

0984.06

你怎么把它染成_vM 这种颜色_PT?

ni-zěnme bǎ-ta rǎncheng zhè-zhǒng-yánsè?

Proč jsi to obarvil na takovou barvu?

Jak je patrné z výše uvedených příkladových vět, ve větě č. 0071.09 není předmět dále rozvinutý. V příkladové větě č. 0091.07 za předmětem následuje erizace a slovece d 的. Slovece d 的 v tomto případě značí konstrukci shì 是...d 的 s nevyjádřeným shì 是, jejíž funkcí je zdůraznění některé větné informace či detailu (Konstrukce 是...的, 2013). V příkladové větě č. 0984.06 je předmět rozvíjen přívlastkem složeným z ukazovacího zájmena zhè 这 a měrové jednotky zhǒng 种.

3.2.1.10.3 Výskyt předmětu samostatně

V 60 případech výskytu, což je 31,58 % všech výskytů, stál předmět za přísudkem a nepředcházal mu žádný z komplementů, ani nebyl následován dalšími gramatickými jevy. Pro tento výskyt můžeme uvést následující příkladové věty:

做, 0014.11, zuò

他们把这个孩子叫小毛_PT。

tāmen bǎ-zhe⁴ ge-háiz, jiào-xiǎomáo.

Říkají mu (tomu chlapci) Chloupek.

0114.24

他们把这个孩子叫冬生_PT。

tāmen bǎ-zhè-ge-háiz jiao dōngshēng.

Tomu děcku říkají Tung-šeng (narozen v zimě).

别, 0231.03, bié

请你别把我的话告诉别人_PT。

qǐng-ni₃ bié ba₃-wo³d-huà gàosu-biérén.

Prosím tě, neříkej nikomu, co jsem ti povídal (moji řeč).

Z výše uvedených příkladových vět je patrné, že předmět stojí za přísudkem, nepředchází mu žádný z komplementů a není blíže určený přívlastkem.

3.2.1.10.4 Výskyt předmětu za směrovým modifikátorem

V 1,05 % výskytů, což odpovídá 2 větám, následoval za směrově modifikovaným slovesem. Za předmětem se u těchto výskytů v jednom případě vyskytovala větná částice le 了. Pro tyto výskyty uvedu následující příkladovou větu:

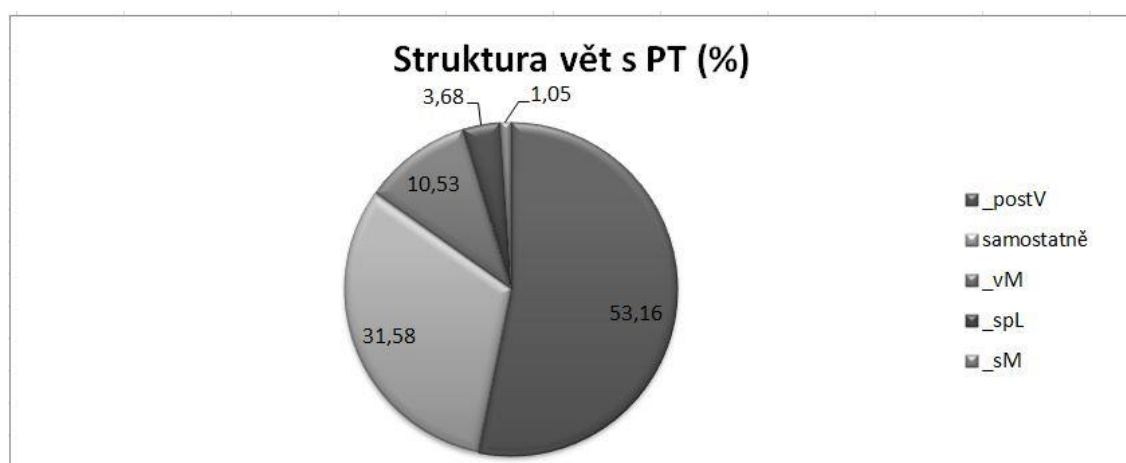
0320.19a

警察把犯人押送到_sM 法院_PT 去了_cL。

jǐngchá bǎ-fàn rén, yāsòng-dào-fǎyuàn-qu-le.

Policie eskortovala zločince k soudu.

Z výše uvedené příkladové věty je patrné, že předmět je vložen mezi sloveso a směrový modifikátor. Jak již bylo zmíněno výše, mezi směrový modifikátor a hlavní sloveso věty může být vložen předmět.

Graf č. 5 – Četnost výskytu předmětu

3.2.1.11 Struktura vět s výsledkovým modifikátorem

Dále se budu zabývat zjištěním dalších výskytů gramatických jevů za výsledkovým modifikátorem.

3.2.1.11.1 Výskyt výsledkového modifikátoru samostatně

Jak ukazuje graf č. 6 níže, 50,88 % všech výskytů výsledkového modifikátoru, což odpovídá 58 větám, se vyskytovalo v korpusu samostatně, za výsledkovým komplementem už žádný další jev nenásledoval. Uvedu následující příkladové věty:

说, 0173.07, shuō

你还是没把这个问题说清楚_vM。

nǐ-háishì mei-ba₃-zhe⁴-ge-wèntì shuōqīngchū.

Ještě pořád jsi to (tuto otázku) nevysvětlil.

热, 0236.09, rè

请把汤热一热_vM。

qǐng ba₃-tāng, rè-yī-re⁴.

Prosím tě, polévku ohřej.

晨, 0261.01, chén

我忙了一早晨才把事情办好_vM。

wǒ₃-mángle yī-zǎochen, cái-ba₃-shìqing bànhao.

Měl jsem plno práce celé ráno, než jsem tu věc vyřídil.

Z výše uvedených vět je patrné, že výsledkový modifikátor může být vyjádřen různými způsoby. Ve větě č. 0173.07 je vyjádřen adjektivem qīngchū 清楚 „jasný“, které je připojeno za plnovýznamové sloveso. Ve větě č. 0236.09 se vyskytuje zdvojené sloveso s číslovkou. Jak již bylo zmíněno výše, zdvojené sloveso často značí jednorázovost děje, proto jsem všechna zdvojená slovesa zařadila mezi výsledkové modifikátory.

3.2.1.11.2 Výskyt výsledkového modifikátoru ve spojení s předmětem

Druhým jevem, nejčastěji se vyskytujícím ve spojení s výsledkovým modifikátorem, je předmět. Je možné uvést následující příkladové věty:

白, 0071.09, bái

把这段文言译成_vM 白话_PT。

bǎ-zhèi-duan wényán, yìchēng-báihuà.

Tenhle odstavec přelož z klasické čínštiny do hovorového jazyka.

请, 0078.01, qǐng

长请你把这封信翻成_vM 中文_PT。

yuànzhǎng, qǐng-ni ba₃-zhèi-fēng-xìn, fāncheng zhōngwén.

Ředitel tě prosí, abys tento dopis přeložil do čínštiny.

片, 0966.02, piàn

你得先把牛肉片成_vM 薄片_PT 儿。

ni-dei₃ xiān-ba₃-niúròu, piàncheng báo-piānr.

Nejdříve musíš to hovězí nakrájet na tenké plátky.

Z výše uvedených příkladových vět je patrné, že předmět stojí na konci vět samostatně a není následován ani větnou částicí le 了, ani slovesnou příponou le 了. Ve větě č. 0966.02 následuje erizace 儿, která v tomto případě značí, že jde o zdobnělinu, nebo o drobnou, malou věc. Kane uvádí, že koncové r, neboli erizace, bývá používáno u drobných věcí (Kane, 2009, 152).

3.2.1.11.3 Výskyt výsledkového modifikátoru ve spojení s větnou částicí le 了 a slovesnou příponou le 了

Dalšími gramatickým jevy, které se ve spojení s výsledkovým modifikátorem objevovaly nejčastěji, jsou větná částice le 了 a slovesná přípona le 了. Pro oba tyto jevy nyní uvedu příkladové věty:

杀, 0862.10, shā

打行李要把绳子杀紧_vM 了_cL。

dǎ-xíngli, yào-ba₃-shéngz shājǐn-le.

Když si balíš zavazadlo, musíš pevně utáhnout provaz.

皮, 0732.18, pí

你看, 把孩子都打皮_vM 了_cL, 现在说他打他都没用了。

ni₃-kàn, ba₃-háiz dou-dǎ-pí-le, xiànzai shuō-tā dǎ-tā dōu-me₂-yòng-le.

<Jen se> podívej, bil jsi to děcko <tak dlouho>, že už je mu všechno jedno; teď mu <můžeš> domlouvat a bít ho <jak chceš> a není to k ničemu.

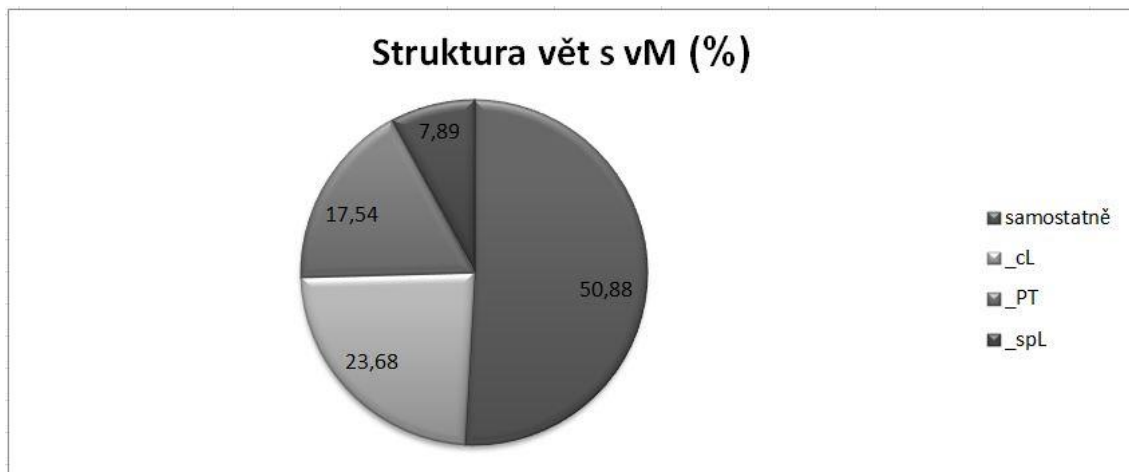
熟, 0710.11, shú

把书念熟_vM 了_spL 再去玩儿吧。

ba₃-shū niànshúle, zài⁴-qu-wánr-ba.

Můžeš si jít hrát, až se naučíš do školy (dosl. naučíš se pořádně knihu).

Z výše uvedených příkladových vět je zřejmé, že ve větách č. 0862.10 a 0732.18 byla použita větná částice le 了, neboť se jedná o změnu stavu. Ve větě č. 0710.11 se pak jedná o slovesnou příponu le 了, která značí ukončenost slovesného děje, jedná se tedy o již výše zmíněný případ dvou vět, kdy děj druhé věty nemůže nastat, dokud neskončí děj věty první.

Graf č. 6 – Co následuje za výsledkovým modifikátorem

3.2.1.12 Struktura vět s postpozičním slovesem

Dále se budu zabývat zjištěním výskytu dalších gramatických jevů, které ve větě následují za postpozičním slovesem. Předmět v tomto případě nebyl započítán mezi další jevy, jelikož postpoziční sloveso předmět vyžaduje vždy. Graf by v takovém případě nebyl relevantní.

3.2.1.12.1 Výskyt postpozičního slovesa samostatně

Jak ukazuje graf č. 7 níže, v 72,28 % všech výskytů postpozičního slovesa, což odpovídá 73 větám, za postpozičním slovesem kromě předmětu nenásledoval žádný další jev. Pro tyto výskyty uvedu příkladové věty:

0845.12

把钱存在_postV 银行里_PT 生不了多少利。

ba₃-qián cún-zai-yínhángli, **shēng**buliao₃ duōshao-lì.

Když peníze uložíš v bance, nepřinesou ti bůhvíjaký zisk.

介, 0927.02, jiè

我可以把我的熟裁缝介绍给_postV 你_PT。

wo-kěyì ba-wǒ-d shóu-**cáifeng**, jièshao-gei-ni³.

Mohu ti doporučit svého (známého) krejčího.

0964.07

我把这件衣服寄在_postV 你那里_PT 吧。

wo-ba₃-zhè-jian yīfu jì-zai-**nǐ**-na₄li-ba.

Tenhle kus oblečení si nechám u tebe.

Vpříkladové větě č.0845.12 za předmětem následuje další věta, ve větě č. 0964.07 následuje již výše zmíněná větná částice ba 吧, která zde slouží k vyjádření jistoty mluvčího, že daná situace opravdu nastane.

3.2.1.12.2 Výskyt postpozičního slovesa ve spojení s větnou částicí le 了

V téměř 21 % výskytů, což odpovídá 28 větám, bylo postpoziční sloveso kromě předmětu následováno ještě větnou částicí le 了. Pro tyto výskyty uvedu příkladové věty:

0699.02

苏联军队把几十万德国兵困在_postV 斯大林格勒_PT 了_cL。

sūlián-jūnduì, ba-jǐshí-déguo-bīng, kùn-zai-sidà**líng**gélè-le.

Sovětská vojska obklíčila u Stalingradu několik set tisíc německých vojáků.

尽, 0828.08, jǐn

她把大衣收在_postV 尽底下_PT 了_cL。

ta-ba₃-dàyī shou¹-zai-jǐn-dǐxia-le.

Uklidil kabát úplně dospod.

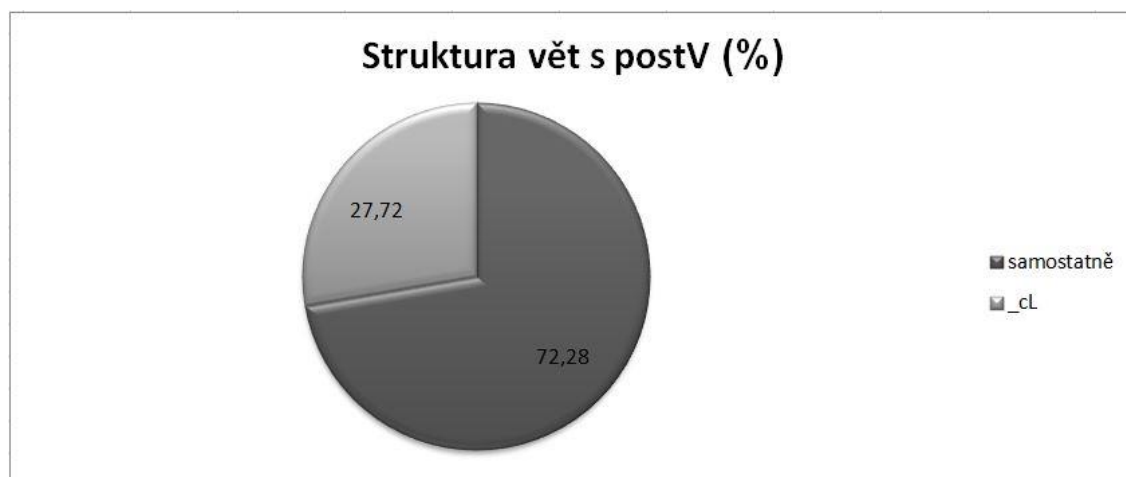
推, 0857.10, tuī

他把这些东西都推让给_postV 别人_PT 了_cL。

ta-bǎ-zhè-xie-dōngxi, dou-tuīrang gei-biérén-le.

Všechny tyto věci odmítl a přenechal je jiným.

Z výše uvedených příkladových vět je patrné, že v případě větné částice le 了 je její výskyt vždy za předmětem. Jak již bylo zmíněno výše, větná částice le 了 na konci věty značí změnu stavu.

Graf č. 7 – Co následuje za postpozičním slovesem

3.2.1.13 Struktura vět se směrovým modifikátorem

Dále se budu zabývat výskyty dalších gramatických jevů za směrovým modifikátorem.

3.2.1.13.1 Výskyt směrového modifikátoru samostatně

Jak ukazuje graf č. 8, v 77,38 % všech výskytů směrového modifikátoru v korpusu, což odpovídá 65 větám, se vyskytoval v korpusu samostatně. Pro tyto výskyty uvedu příkladové věty:

菜, 0108.02, cài

用罩子把菜罩上_sM!

yòng-zhàoz bǎ-cài zhàoshàng.

Přikryj jídlo pokličkou!

文, 0148.12, wén

最好把这些重要文件锁起来_sM。

zuì-hǎo bǎ-zhè-xie zhòngyào-wénjiàn suǒqilai.

Nejlíp bude, když tyto důležité dokumenty zamkneme.

0160.03

把葡萄架起来_sM。

bǎ-pútao jiàqilai.

Podepři vinnou révu.

Z výše uvedených příkladových vět je patrné, že směrový modifikátor stojí na konci věty a není už následován žádným dalším jevem. Ve větě č. 0108.02 se nachází jednoslabičný směrový modifikátor, ve větách č. 0148.12 a 0160.03 se vyskytuje dvojslabičný směrový modifikátor, který přesněji určuje sloveso. Směrový modifikátor sice má schopnost přijímat mezi sebe a hlavní sloveso předmět, v těchto příkladových větách ovšem žádný předmět v uvedených větách není vložený.

3.2.1.13.2 Směrový modifikátor ve spojení s větnou částicí 1e 了, předmětem a slovesnou příponou 1e 了

Dalšími jevy, které se za směrovým modifikátorem vyskytují, jsou větná částice 1e 了, předmět a slovesná přípona 1e 了. Pro tyto výskyty uvedu příkladové věty:

0857.13v

他把责任都推出去_sM 了_cL。

ta-ba₃-z^éren, d^{ōu} tuīchuqu-le.

Odmítl všechnu odpovědnost.

0320.18

我先把_JMC 孩子送家去_sM。

wǒ-xi^{ān} ba₃-háiz sòng-j^{iā}-qu.

Nejprve odvedu (zavezu) dítě domů.

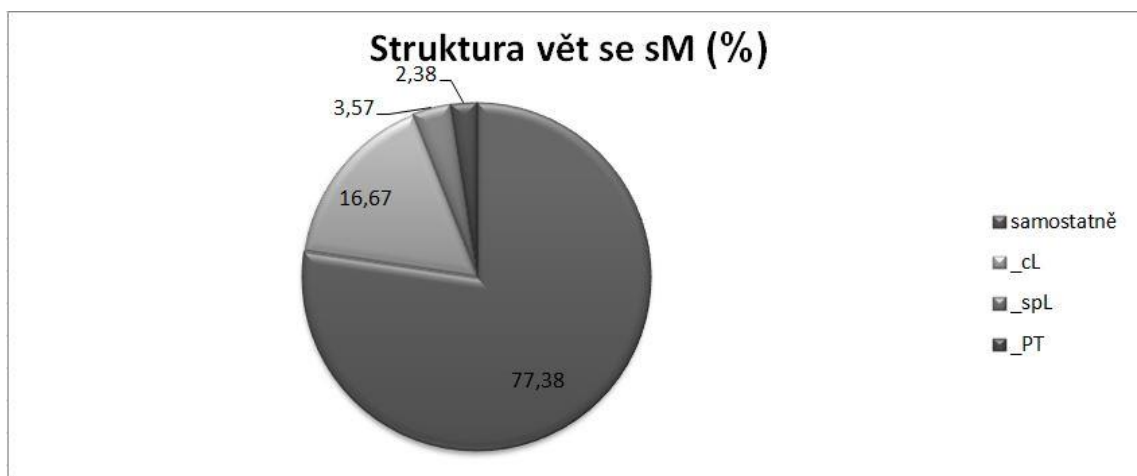
黑, 0414.09, hēi

黑心的地主把他们全家都赶出_sM 了_spL 村 (子)_PT, 连一根草也不许拿。

hēixin₁ dìzhǔ, ba³-tamen-quán-j^{iā} dōu-gǎnchule cūn(z),
lián yì-gen-cǎo yě-bu-xu-ná.

Zlý statkář vyhnal celou jejich rodinu z vesnice, nesměli si vzít ani stéblo trávy.

Jak již bylo zmíněno výše, směrový modifikátor může mezi sebe a hlavní sloveso přijmout předmět, což se stalo v příkladové větě č. 0320.18. Ve větě č. 0857.13v je směrový modifikátor dvojslabičný, ve větě č. 0414.09 je použit jednoslabičný modifikátor.

Graf č. 8 – Co následuje za směrovým modifikátorem

3.2.2 Syntaktické vzorce

V této kapitole rozdělím korpus do několika kategorií podle struktury vět s prepozičním slovesem 把 a vymezím nejčastěji se vyskytující syntaktické vzorce. Ke dvěma nejčastěji se vyskytujícím větným vzorcům pak uvedu příkladové věty.

3.2.2.1 Výsledkový modifikátor

První z kategorií je nejpočetnější a je jí kategorie vět s výsledkovým modifikátorem. Do této kategorie celkem spadá 114 vět. Můžeme ji rozdělit do čtyř podkategorií podle toho, co se nachází za výsledkovým modifikátorem.

3.2.2.1.1 Výsledkový modifikátor samostatně

První z podkategorií je samostatný výskyt výsledkového modifikátoru, tj. za výsledkovým modifikátorem již nic dalšího nenásleduje. Jak ukazuje tabulka č. 1 níže, v této kategorii se nejčastěji vyskytovaly věty odpovídající syntaktickému vzorci (S)+把+po+V+vM, kterému ve zkoumaném vzorku odpovídalo 22 vět, a jeho modifikaci (S)+把+A+po+V+vM s přidaným přívlastkem před předmětem prepozičního slovesa 把, které bylo možné přiřadit 23 vět. Jak jsem již zmiňovala výše v textu, po byl původně předmět, který byl pomocí prepozičního slovesa 把 předsunut před sloveso.

Dalšími, méně častými modifikacemi základního syntaktického vzorce, které se v korpusu vyskytly, jsou (S)+Adv+把+po+V+vM, který je rozšířen o adverbium vyskytující se před prepozičním slovesem a plnící funkci adverbiálního určení, (S)+Adv+把+A+po+V+vM, kde je základní vzorec kromě adverbiálního určení před prepozičním slovesem rozšířen také o přívlastek před předmětem prepozičního slovesa 把, (S)+把+po+Adv+V+vM, ve kterém se adverbiální určení vyskytuje nikoli před prepozičním slovesem, ale před hlavním slovesem věty, a (S)+把+A+po+Adv+V+vM, kde je hlavní sloveso věty opět rozvinuto adverbiálním určením a předmět prepozičního slovesa 把 je rozšířen přívlastkem. Pro (S)+把+po+V+vM a jeho modifikaci (S)+把+A+po+V+vM, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

忙, 0203.06, máng

他忙着把文章写完_vM, 所以没时间。

ta-mángzh ba₃-wénzhang xiěwán, suōyì méi-shí₂jiān.

Spěchá, aby dopal článek, a proto nemá čas.

0407.04

快把那张纸按住_vM, 不要让风吹跑了。

kuài-ba₃ nài-zhāng-zhǐ ànzhu, búyào rāng-fēng chuīpǎo-le.

Rychle přidrž ten papír, ať ho neodfoukne vítr (dosl. není odfouknut větrem).

Příkladová věta č. 0203.06 odpovídá syntaktickému vzorci (S)+把+po+V+vM a její větné členy nejsou dále nijak rozvíjeny. Příkladová věta č. 0407.04 odpovídá vzorci (S)+把+A+po+V+vM a je rozvinutá o přívlastek tvořený deiktickým slovem nài 那 a numerativem zhāng 张, který se využívá pro ploché předměty (Kane, 2009, 124).

vM					
základní vzorec	věty	počet	varianty	věty	počet
(S)+把+po+V+vM	0203.06, 0236.09, 0304.05, 0418.01, 0468.11, 0474.01(a), 0483.06, 0507.06, 0515.05, 0547.04, 0587.04, 0736.08, 0751.01(a), 0793.01(a), 0808.04, 0827.10, 0836.02, 0859.08, 0905.09c,	22	(S)+把+A+po+V+vM	0166.19(a), 0198.03, 0207.01, 0208.03, 0407.04(a), 0556.04, 0578.03, 0621.13, 0645.04, 0645.05(a), 0646.04(a), 0654.14, 0660.01, 0745.02, 0792.03, 0952.05, 0966.10, 0984.01, 0987.08	23
			(S)+Adv+把+po+V+vM	0112.27, 0261.01(a), 0343.05, 0821.03,	5
			(S)+Adv+把+A+po+V+vM	0173.07(a)	2
			(S)+把+po+Adv+V+vM	0208.22(a), 0723.05,	3
			(S)+把+A+po+Adv+V+vM	0053.06, 0640.10, 0683.08,	3

Tabulka č. 1 – vzorce pro věty se samostatným výskytem vM

3.2.2.1.2 Výsledkový modifikátor ve spojení s větnou částicí 1e 了

Druhou z podkategorií je výskyt výsledkového modifikátoru ve spojení s větnou částicí 1e 了. Tabulka níže ukazuje, že nejčastějším větným vzorcem v této kategorii, je základní vzorec (S)+把+po+V+vM+cL, kterému ve zkoumaném vzorku odpovídalo 16 vět. Kromě základního vzorce se v korpusu vyskytovaly také čtyři modifikace. Jsou jimi (S)+把+A+po+V+vM+cL, kde je základní vzorec rozšířen o přívlastek rozvíjející předmět prepozičního slovesa bǎ 把, (S)+把+po+Adv+V+vM+cL, kde hlavnímu slovesu věty předchází adverbiální určení, (S)+把+A+po+Adv+V+vM+cL, kde se vyskytují oba výše zmíněné jevy dohromady, jak přívlastek před předmětem

prepozičního slovesa 把, tak adverbialní určení před hlavním slovesem věty. Poslední modifikací je vzorec (S)+Adv+把+po+V+vM+cL, kde se adverbialní určení vyskytuje nikoli před hlavním slovesem věty, ale před prepozičním slovesem 把. Pro (S)+把+po+V+vM+cL a jeho modifikaci (S)+把+A+po+V+vM+cL, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

地, 0019.02, d

他很容易地就把拼音学会_vM了_cL。

ta-hen-róngyì-d jiu-ba-pīnyīn xuéhuì-le.

Snadno se naučil transkripci pinyin.

错, 0226.07, cuò

你把这个字儿写错_vM了_cL。

nǐ-bǎ zhè-ge-zì(r), xiěcuò le.

Tenhle znak jsi napsal špatně.

První příkladová věta odpovídá syntaktickému vzorci (S)+把+po+V+vM+cL a není dále nijak rozvíjena. Druhá příkladová věta odpovídá vzorci (S)+把+A+po+V+vM+cL. Základní vzorec je rozvíjen přívlastkem před předmětem prepozičního slovesa 把, který je tvořen ukazovacím zájmenem zhè 这 a obecným numerativem ge 个, který, jak již bylo zmíněno výše, se pojí se slovy, která nemají svůj speciální numerativ.

(S)+把+po+V+vM+cL	0019.02, 0139.05, 0246.15, 0340.07, 0412.11, 0421.01, 0431.07, 0436.11, 0464.09, 0468.04(a,c), 0565.14, 0695.09, 0705.04, 0862.10	16	(S)+把+A+po+V+vM+cL	0226.07, 0597.07, 0621.08, 0947.10,	4
			(S)+把+po+Adv+V+vM+cL	0392.02, 0732.18	2
			(S)+把+A+po+Adv+V+vM+cL	0611.08	1
			(S)+Adv+把+po+V+vM+cL	0230.04, 0242.15	2

Tabulka č. 2 – vzorce pro věty s vM ve spojení s větnou částicí le 了

3.2.2.1.3 Výsledkový modifikátor ve spojení s předmětem

Třetí podkategorií je výskyt výsledkového modifikátoru společně s předmětem. Jak ukazuje tabulka č. 3 níže, mezi dva nejčastěji se vyskytující se syntaktické vzorce patří základní vzorec (S)+把+po+V+vM+PT a jeho modifikace (S)+把

+A+po+V+vM+PT, která se od základního vzorce odlišuje přidaným přívlastkem před předmětem prepozičního slovesa 把 把 . Další modifikace se ve zkoumaném vzorku nevyskytovaly často, jsou jimi (S)+ 把 +po+V+vM+A+PT, kde se přívlastek přesunul od předmětu prepozičního slovesa 把 把 k předmětu věty, (S)+把 +A+po+V+vM+A+PT, kde se pak přívlastek vyskytuje jak před předmětem prepozičního slovesa 把 把, tak před předmětem, (S)+Adv+把 +po+V+vM+PT, který se od základního vzorce liší výskytem adverbialního určení před prepozičním slovesem, a (S)+Adv+ 把 +A+po+V+vM+PT, který se od základního vzorce odlišuje nejen adverbiem před prepozičním slovesem, ale také přívlastkem před předmětem prepozičního slovesa 把 把 . Pro (S)+ 把 +po+V+vM+PT a jeho modifikaci (S)+把+A+po+V+vM+PT, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

认, 0381.12, rèn

我就把你认做_vM 儿子_PT 吧!

wó³-jiu ba-nǐ rènzuò-érz-ba.

Přijímám tě za svého syna.

白, 0071.09, bái

把这段文言译成_vM 白话_PT。

bǎ-zhèi-duan wényán, yìchēng-báihuà.

Tenhle odstavec přelož z klasické čínštiny do hovorového jazyka.

Příkladová věta č. 0381.12 odpovídá základnímu vzorci (S)+把+po+V+vM+PT, který není ničím rozvinutý. V příkladové větě č. 0071.09, která spadá ke vzorci (S)+把+A+po+V+vM+PT, je předmět prepozičního slovesa 把 把 rozvinut přívlastkem, který je vyjádřen deiktickým slovem zhèi 这 a numerativem duān 段.

(S)+把+po+V+vM+PT	0381.12, 0646.02, 0709.05, 0823.06, 0966.02,	6	(S)+把+A+po+V+vM+PT	0071.09, 0078.01, 0344.04, 0594.03a, 0645.08(a,b)	7
			(S)+把+po+V+vM+A+PT	0939.07, 0984.06,	2
			(S)+把+A+po+V+vM+A+PT	0091.07, 0191.10	2
			(S)+Adv+把+po+V+vM+PT	0147.22	1
			(S)+Adv+把+A+po+V+vM+PT	0646.05(a)	2

Tabulka č. 3 – vzorce pro věty s vM ve spojení s předmětem

3.2.2.1.4 Výsledkový modifikátor ve spojení se slovesnou příponou 1e 了

Poslední z podkategorií, které v se v rámci vět s výsledkovým modifikátorem v korpusu vyskytovaly, bylo spojení výsledkového modifikátoru a slovesné přípony 1e 了. Tabulka č. 4 ukazuje, že dvěma nejčastěji se vyskytujícími větnými vzorci je základní vzorec (S)+把+po+V+vM+spL a jeho modifikace (S)+把+A+po+V+vM+spL, která se od základního vzorce liší přívlastkem před předmětem prepozičního slovesa 把 把. Dalším vzorcem, který se ve zkoumaném vzorku vyskytl pouze jednou, je (S)+把+po+Adv+V+vM+spL, který se od základního vzorce liší přítomností adverbialního určení před hlavním slovesem věty. Pro (S)+把+po+V+vM+spL a (S)+把+A+po+V+vM+spL, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

架, 0160.02, jià

亏了我们俩把他架住_vM了_spL, 他才没摔倒。

kuī¹le wǒmen-liǎ ba³-ta-jià⁴zhule, tā-cai méi-shuāidǎo.

Ještě že jsme ho my dva podepřeli, jinak by upadl.

现, 0202.08, xiàn

别现眼了, 把你的本事练好_vM了_spL再来表演吧。

bié² xiànyǎn-le, ba-ni³-d-běns⁴hi liàn⁵hǎo⁶le zài⁷-lai biǎoyǎn-ba.

Nedělej ostudu, svůj trik si pořádně nacvič a teprve pak ho předváděj.

První z výše uvedených příkladových vět odpovídá základnímu syntaktickému vzorci (S)+把+po+V+vM+spL, vzorec není ničím rozvinutý. V příkladové větě č. 0202.08, která náleží k syntaktickému vzorci (S)+把+A+po+V+vM+spL, se před předmětem prepozičního slovesa 把 把 nachází přívlastek, který je vyjádřen osobním zájmenem 你 你 a atributivním slovcem 的 的. Jak již bylo zmíněno výše, atributivní slove spojuje přívlastek se jménem, ke kterému se vztahuje, což v tomto případě je běns⁴hì 本事 (schopnost).

(S)+把+po+V+vM+spL	0160.02, 0710.11	2	(S)+把+A+po+V+vM+spL	0202.08, 0459.06a, 0466.02(a,b,c)	6
			(S)+把+po+Adv+V+vM+spL	0619.07	1

Tabulka č. 4 – vzorce pro věty s vM ve spojení se slovesnou příponou le 了

3.2.2.2 Postpoziční sloveso

Druhou nejpočetnější kategorií jsou výskyty postpozičního slovesa. Tato kategorie se dělí do dvou podkategorií podle toho, co následuje za postpozičním slovesem.

3.2.2.2.1 Postpoziční sloveso samostatně

První z podkategorií je samostatný výskyt postpozičního slovesa. Podle Švarného sloveso, které ve větě stojí samostatně, je v čínštině chápáno jako neurčené (Švarný, Uher, 1997, 154). Jak již bylo uvedeno výše, postpoziční sloveso se vždy pojí s předmětem, proto pokud za ním nic dalšího nenásleduje, je v této práci výskyt postpozičního slovesa s předmětem chápán jako samostatný. Tabulka č. 5 ukazuje, že v této kategorii se vyskytovalo nejvíce vět, které odpovídaly vzorci (S)+ 把 +po+V+postV+PT, což je základní, ničím nerozšířená verze vzorce, která se v korpusu vyskytla 36krát. Druhým nejčastěji se vyskytujícím vzorcem je (S)+ 把 +A+po+V+postV+PT, který základní vzorec rozšiřuje o přívlastek před předmětem prepozičního slovesa 把 a ve zkoumaném vzorku se vyskytl 18krát.

Dalšími, méně četnými vzorci, které se objevily, jsou (S)+ 把 +po+Adv+V+postV+PT, který se od základního vzorce liší adverbialním určením předcházejícím hlavnímu slovesu věty, (S)+把+po+V+postV+A+PT, kde je předmět věty rozvinutý přívlastkem, (S)+ 把 +A+po+V+postV+A+PT, ve kterém je kromě předmětu přívlastkem rozvinutý také předmět prepozičního slovesa 把, který, jak již bylo zmíněno výše, byl původně předmětem a pomocí vazby s prepozičním slovesem byl předsunut před sloveso, (S)+把+A+po+Adv+V+postV+PT, který se od základního vzorce odlišuje přívlastkem rozvíjejícím předmětem prepozičního slovesa 把 a adverbialním určením, stojícím před hlavním slovesem ve větě, (S)+Adv+把+po+V+postV+PT, kde se adverbialní určení nachází nikoliv před hlavním slovesem věty, ale před prepozičním slovesem, (S)+Adv+把+A+po+V+postV+PT, kde je základní vzorec kromě adverbialního určení před prepozičním slovesem rozvinut také

přívlastkem před předmětem prepozičního slovesa 把, (S)+Adv+ 把 +po+V+postV+A+PT, ve kterém se před prepozičním slovesem vyskytuje adverbální určení a přívlastek rozvíjí nikoliv předmět prepozičního slovesa 把, ale hlavní předmět věty, a (S)+把+A+po+Adv+V+postV+A+PT, který se od základního vzorce odlišuje přívlastky rozvíjejícími předmětem prepozičního slovesa 把 a hlavní předmět věty a adverbálním určením před hlavním slovesem věty. Pro (S)+ 把 +po+Adv+V+postV+PT a (S)+ 把 +A+po+V+postV+PT, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

还, 0036.03, huán

你还没把书还给_postV 他_PT 吗?

nǐ-hái-mei ba₃-shū huán-gei-ta-ma?

Tys mu tu knihu ještě nevrátil?

学, 0028.13, xué

我把他走路的样子学给_postV 你_PT 看。

wǒ-ba-tā zǒu-lù-d-yàngz, xué-gei-ni-kàn.

Ukážu ti, jak chodí (napodobím způsob, jak chodí, a ukážu ti to.)

Příkladová věta č. 0036.03 odpovídá syntaktickému vzorci (S)+ 把 +po+V+postV+PT. Jedná se o vzorec v základní podobě, tudíž ve větě nenalezneme žádná slova, která by jej rozvíjela. Příkladová věta č. 0028.13 odpovídá vzorci (S)+把 +A+po+V+postV+PT. Ve výše uvedené příkladové větě je předmět prepozičního slovesa 把 把 rozvinut přívlastkem, vyjádřeným osobním zájmenem tā 他, slovesem zǒulù 走路 (chodit) a atributivním slovcem d 的.

postV					
základní vzorec	věty	počet	varianty	věty	počet
(S)+把+po+V+postV+PT	0036.03, 0083.05, 0117.08, 0166.05, 0230.02, 0237.06, 0272.10, 0332.02, 0390.02, 0396.07, 0407.03, 0453.04, 0453.14, 0456.01, 0515.09(a), 0623.03, 0632.03, 0681.07, 0699.01, 0704.03, 0814.04, 0827.11, 0845.11(a), 0845.12(a), 0857.14, 0859.04(a), 0827.11, 0859.12, 0859.19, 0948.01, 0987.03, 0988.01, 0994.05, 0994.07	36	(S)+把+A+po+V+postV+PT	0028.13, 0212.03(a), 0331.02a,b, 0447.10, 0697.02(a,b), 0708.02, 0811.03, 0830.16, 0859.18a, 0927.02, 0928.02, 0964.10(a), 0968.08	18
	(S)+把+po+Adv+V+postV+PT		0296.04, 0655.01	2	
	(S)+把+po+V+postV+A+PT		0757.01	1	
	(S)+把+A+po+V+postV+A+PT		0964.07(a,b), 0968.04, 0968.07	5	
	(S)+把+A+po+Adv+V+postV+PT		0418.19, 0724.01	2	
	(S)+Adv+把+po+V+postV+PT		0155.01, 0613.04	2	
	(S)+Adv+把+A+po+V+postV+PT		0244.07(a), 0613.04a	3	
	(S)+Adv+把+po+V+postV+A+PT		0111.11	1	
	(S)+把+A+po+Adv+V+postV+A+PT		0757.07	1	

Tabulka č. 5 – vzorce pro věty se samostatným výskytem postV

3.2.2.2.2 Postpoziční sloveso ve spojení s větnou částicí 1e 了

Druhou podkategorií je výskyt postpozičního slovesa ve spojení s větnou částicí 1e 了. Jak ukazuje tabulka č. 6 níže v textu, pro větnou částici 1e 了 a její výskyty jsou dvěma nejčastěji se vyskytujícími větnými vzorci, které se v korpusu vyskytují, základní vzorec (S)+把+po+V+postV+PT+cL, kterému odpovídá 8 vět, a jeho modifikace (S)+把+A+po+V+postV+PT+cL, kterému odpovídá 15 vět a hlavní vzorec je zde rozvinut o přívlastek rozvíjející předmět prepozičního slovesa ba 把.

Kromě nejčastěji se vyskytujících vzorců se v korpusu objevily i další modifikace základního vzorce, a to (S)+把+po+Adv+V+postV+PT+cL, kde je základní vzorec rozvinut o adverbiální určení, které ve větě stojí před hlavním slovesem, (S)+把+po+V+postV+A+PT+cL, ve kterém je hlavní předmět věty rozvíjen přívlastkem, a (S)+把+A+po+Adv+V+postV+PT+cL, kde se kromě adverbiálního určení před hlavním slovesem věty objevuje také přívlastek rozvíjející předmět prepozičního slovesa ba 把. Pro (S)+把+po+V+postV+PT+cL a (S)+把+A+po+V+postV+PT+cL, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

留, 0250.07, liú

他把爱人留在_postV 北京_PT 了_cL。

tā-ba₃-àiren₂ liú-zai-běi[jīng]-le.

Nechal manželku v Pekingu.

收, 0260.19, shōu

我把那套做饼干的模子收在_postV 抽屉_PT 里了_cL。

wǒ-bǎ nài-tào zuò-bǐnggān-d-mú z shōu-zai-chōutíli³-le.

Sadu formiček na cukroví jsem uklidil do zásuvky.

První z výše uvedených příkladových vět odpovídá základnímu syntaktickému vzorci (S)+把+po+V+postV+PT+cL. Ve druhé větě, odpovídající syntaktickému vzorci (S)+把+A+po+V+postV+PT+cL, je předmět prepozičního slovesa 把 rozvinut přívlastkem, který je vyjádřen deiktickým slovem 那, numerativem 套, který se používá pro sady (Kane, 2009, 126), v tomto případě se jedná o sadu formiček na cukroví, slovesa 做 (dělat), podstatného jména 饼干 (sušenka) a atributivního slovece 的.

(S)+把+po+V+postV+PT+cL	0250.07, 0268.04(a), 0320.19, 0325.01, 0325.10, 0355.06, 0736.06(a), 0984.10	8	(S)+把+A+po+V+postV+PT+cL	0260.19, 0302.08, 0320.11, 0435.02, 0464.01, 0634.08, 0699.02(a), 0774.07, 0859.12(a,b), 0859.18, 0964.09, 0972.23	15
			(S)+把+po+Adv+V+postV+PT+cL	0020.07(a), 0271.04	3
			(S)+把+po+V+postV+A+PT+cL	0828.08	1
			(S)+把+A+po+Adv+V+postV+PT+cL	0857.10, 0857.15	2

Tabulka č. 6 – vzorce pro věty s postV ve spojení s větnou částí le 了

3.2.2.3 Směrový modifikátor

Třetí kategorií v pořadí jsou výskyty směrového modifikátoru. Tato kategorie se stejně jako první kategorie dělí do čtyř podkategorií podle toho, co za směrovým modifikátorem následuje.

3.2.2.3.1 Směrový modifikátor samostatně

První z podkategorií je samostatný výskyt směrového modifikátoru. Tabulka č. 7 ukazuje, že pro samostatný výskyt směrového modifikátoru jsou nejčastěji se vyskytujícími vzorci základní vzorec (S)+把+po+V+sM, což je základní, ničím nerozvinutý vzorec, který se ve zkoumaném vzorku vyskytl celkem 42krát, a jeho modifikace (S)+把+A+po+V+sM, která je rozšířená o přívlastek rozvíjející předmět prepozičního slovesa 把. Tato modifikace se v korpusu vyskytla celkem 20krát. V korpusu se vyskytla ještě jedna modifikace základního vzorce, a to

(S)+ 把 +po+Adv+V+sM, která se ovšem v korpusu vyskytla jen 4krát. Pro (S)+ 把 +po+V+sM a (S)+ 把 +A+po+V+sM, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

菜, 0108.02, cài

用罩子把菜罩上_sM!

yòng-zhào-zǐ bǎ-cài zhàoshàng.

Přikryj jídlo pokličkou!

桌, 0132.04, zhuō

把这张方桌抬走_sM吧!

bǎ-zhè-zhāng fāngzhuō, táizǒu-ba.

Tenhle čtverhranný stůl odnešte.

Příkladová věta č. 0108.02 odpovídá základnímu vzorci (S)+ 把 +po+V+sM, který nebyl nijak modifikován a ničím rozvinut. Příkladová věta č. 0132.04 odpovídá vzorci (S)+ 把 +A+po+V+sM a od základního vzorce se liší tím, že předmět prepozičního slovesa bǎ 把 je blíže určený přívlástkem, který je vyjádřen ukazovacím zájmenem zhè 这 a numerativem zhāng 张, který se, jak již bylo zmíněno výše v textu, využívá ve spojení s plochými předměty.

sM					
základní vzorec	věty	počet	varianty	věty	počet
(S)+把+po+V+sM	0108.02, 0114.17, 0114.18, 0116.09, 0134.30, 0160.03, 0195.02, 0201.13(a,b), 0212.04, 0218.20, 0234.18, 0291.03, 0320.03, 0320.18, 0331.03, 0342.13(a), 0342.15, 0368.01, 0386.06, 0443.10, 0443.11, 0501.16, 0503.02(a), 0553.01, 0585.01, 0601.04, 0608.02, 0705.07, 0715.05, 0736.07, 0752.03, 0791.05(a), 0821.06, 0885.07, 0941.02, 0947.17, 0987.01, 0988.02	42	(S)+把+A+po+V+sM	0127.19, 0132.04, 0148.12, 0225.15, 0233.09(b,c), 0342.04, 0342.05, 0464.04, 0418.02, 0429.02, 0482.01, 0486.07, 0632.01, 0640.09, 0645.05b, 0674.03, 0774.03, 0995.04	20
			(S)+把+po+Adv+V+sM	0186.06, 0297.02, 0304.14, 0487.08	4

Tabulka č. 7 – vzorce pro věty se samostatným výskytem sM

3.2.2.3.2 Směrový modifikátor ve spojení s větnou částicí 1e 了

Druhou podkategorií je výskyt směrového modifikátoru ve spojení s větnou částicí 1e 了. V této podkategorii je možné vymezit čtyři syntaktické vzorce, jeden základní a tři modifikace základního vzorce. Z tabulky č. 8 níže v textu je patrné, že nejčastěji vyskytujícím se syntaktickým vzorcem je základní vzorec (S)+把+po+V+sM+cL, který se ve zkoumaném vzorku vyskytl 4krát, a jeho tři modifikace, kterými jsou (S)+把+A+po+Adv+V+sM+cL, který se od základního syntaktického vzorce odlišuje přívlastkem rozvíjejícím předmět prepozičního slovesa 把 a adverbialním určením, které se nachází před hlavním slovesem věty, (S)+把+po+Adv+V+sM+cL, kde je základní vzorec rozvinutý adverbialním určením objevujícím se před hlavním slovesem věty, se v korpusu vyskytly rovněž 4krát a (S)+把+A+po+V+sM+cL, který se od základního vzorce liší přívlastkem rozvíjejícím předmět prepozičního slovesa 把, se v korpusu vyskytl dvakrát. Pro (S)+把+po+V+sM+cL, (S)+把+A+po+Adv+V+sM+cL a (S)+把+po+Adv+V+sM+cL, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

0160.11

强盗把他架去_sM 了_cL。

qiángdao ba³-ta-jia⁴qu-le.

Bandité ho unesli.

0774.06

我祖父把收藏的书画都献出来_sM 了_cL。

wo-zǔfù, ba₃-shōucang₂-d shū-huà, dou-xiànchulai-le.

Můj děd věnoval <státu> všechny své knihy a obrazy.

盖, 0671.10, gài

他的技艺把别人都盖下去_sM 了_cL。

ta¹-d-jìyì, ba₃-biéren dōu-gàixiaqu-le.

Svou dovedností zastínil všechny ostatní.

Příkladová věta č. 0160.11 odpovídá syntaktickému vzorci (S)+ 把 +po+V+sM+cL, což je základní vzorec, který už není nijak dále rozvíjen. Ve větě č. 0774.06, odpovídající syntaktickému vzorci (S)+ 把 +A+po+Adv+V+sM+cL, je základní vzorec rozvíjen přívlastkem před předmětem prepozičního slovesa 把 把, který je vyjádřený slovesem shōucǎng 收藏 (sbírat) a atributivním slovcem 的. Příkladová věta č. 0671.10, která odpovídá syntaktickému vzorci (S)+ 把 +po+Adv+V+sM+cL, se od základního vzorce liší adverbialním určením, které stojí před hlavním slovesem věty.

(S)+把+po+V+sM+cL	0011.13, 0157.06, 0160.11, 0454.12	4	(S)+把+A+po+V+sM+cL	0464.08, 0657.04	2
			(S)+把+A+po+Adv+V+sM+cL	0774.06, 0787.06(a,b), 0815.08	4
			(S)+把+po+Adv+V+sM+cL	0671.10(a,b)	4

Tabulka č. 8 – vzorce pro věty se sM ve spojení s větnou částicí 了 了

3.2.2.3.3 Směrový modifikátor ve spojení se slovesnou příponou 1e 了 a předmětem

Třetí a čtvrtou podkategorií je výskyt směrového modifikátoru ve spojení se slovesnou příponou 1e 了 a předmětem. Jak ukazuje tabulka č. 9, tyto podkategorie nejsou početné, výskyty směrového modifikátoru v kombinaci se slovesnou příponou 1e 了 se ve zkoumaném vzorku vyskytly pouze třikrát, směrový modifikátor ve spojení s předmětem se pak v celém korpusu vyskytl pouze jednou. Pro výskyty ve spojení se slovesnou příponou 1e 了 je možné uvést základní syntaktický vzorec (S)+ 把 +po+V+sM+spL, kterému odpovídají dvě věty, a jeho modifikaci (S)+ 把 +A+po+V+sM+spL, kde je základní vzorec rozšířen o přívlastek rozvíjející předmět prepozičního slovesa 把 把. Co se týče spojení směrového modifikátoru a předmětu, jedná se o větný vzorec (S)+ 把 +po+V+sM+PT+cL. Pro výše uvedené syntaktické vzorce je možné uvést následující příkladové věty:

下, 0149.17, xià

他刚下车欢迎他的人就把它抬起来_sM 了_spL。

ta-gāng-xià-chē, huānying-ta¹-de-rén jiù-ba₃-tā tái qilaile.

Sotva vystoupil z vozu, vítající dav ho vyzvedl (do výše).

封, 0186.01, fēng

你把那封信封上_sM 了_spL 没有?

nǐ-bǎ nèi-fēng-xìn, fēngshàngle-méi-you?

Zalepil jsi obálku?

0320.19a

警察把犯人押送到_sM 法院_PT 去了_cL。

jǐngchá bǎ fàn rén, yāsòng-dao-fǎyuàn-qu-le.

Policie eskortovala zločince k soudu.

Příkladová věta č. 0149.17 pro výskyt směrového modifikátoru ve spojení se slovesnou příponou le 了 odpovídá základnímu vzorci (S)+把+po+V+sM+spL, který v tomto případě není nijak modifikován. Příkladová věta č. 0186.01 odpovídá vzorci (S)+把+A+po+V+sM+spL, který je na rozdíl od základního vzorce rozvinutý přívlastkem stojícím před předmětem prepozičního slovesa bǎ 把, tvořeným deiktickým slovem nèi 那 a numerativem fēng 封, který se využívá pro dopisy. Co se týče příkladové věty č. 0320.19a pro výskyt směrového modifikátoru a předmětu, jedná se o jediný výskyt, který odpovídá vzorci (S)+把+po+V+sM+PT+cL a kde je předmět vložen mezi sloveso a směrový modifikátor. Jak již bylo zmíněno výše v textu, mezi směrový modifikátor a hlavní sloveso věty může být vložen předmět.

(S)+把+po+V+sM+spL	0149.17, 0854.01a,	2	(S)+把+A+po+V+sM+spL	0186.01	1
(S)+把+po+V+sM+PT+cL	0320.19a	1			

Tabulka č. 9 – vzorce vět se sM ve spojení se slovesnou příponou le 了 a předmětem

3.2.2.4 Předmět

Čtvrtou kategorií v pořadí jsou výskyty předmětu. Jak bylo již zmíněno výše, předmět se v korpusu vyskytoval ve vazbách s postpozičním slovesem. Samostatně se objevil celkem 60krát.

3.2.2.4.1 Předmět samostatně

Jak ukazuje tabulka č. 10, dvěma nejčastěji se vyskytujícími syntaktickými vzorci jsou základní vzorec (S)+把+po+V+PT, který se v korpusu vyskytl 23krát, a jeho modifikace (S)+把+A+po+V+PT, která se v korpusu vyskytla 24krát

a od základního vzorce se liší přívlastkem, který rozvíjí předmět prepozičního slovesa 把. Příklady dalších modifikací základního vzorce, který se v korpusu vyskytl, jsou (S)+把+po+V+A+PT, který se od základního vzorce odlišuje přívlastkem rozvíjejícím předmět, (S)+把+A+po+Adv+V+PT, odlišující se od základního vzorce přívlastkem před předmětem prepozičního slovesa 把 a adverbialním určením před hlavním slovesem věty, (S)+把+A+po+V+A+PT, který se od základního vzorce odlišuje dvěma přívlastky, které rozvíjí předmět prepozičního slovesa 把 a předmět, a (S)+Adv+把+A+po+V+PT, kde se kromě přívlastku před předmětem prepozičního slovesa 把 objevuje také adverbialní určení, které stojí před prepozičním slovesem. Pro (S)+把+po+V+PT a (S)+把+A+po+V+PT, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

为, 0309.02, wéi

现在应该把提高生产算作中心任务_PT。

xiànzài yīnggāi bǎ₃-tígāo shēngchǎn, suànzuo zhōngxīn-rènwu.

Nyní musíme svým hlavním (dosl. ústředním) úkolem učinit zvýšení výroby.

钱, 0194.10, qián

请把这件大衣给我_PT 保留, 这三百克郎暂时作为定钱, 等我拿了钱回来再付其余的。

qǐng-ba zhè-jian-dàyī gěi-wo-bǎoliú, zhè sān-bǎi kèláng,
zhànshí zuò-wei dìngqian, děng-wo nǎle-qián huílai, zài fù₄
qíyú de.

Prosím, schovejte mi ten kabát, zatím vám jako zálohu dám tady těch 300 Kč a zbytek zaplatím, až se vrátím s penězi.

Příkladová věta č. 0309.02 odpovídá základnímu vzorci (S)+把+po+V+PT, který není ničím rozvinutý, ve větě č. 0194.10, odpovídající nejpočetnější modifikaci základního syntaktického vzorce, tedy (S)+把+A+po+V+PT, je předmět prepozičního slovesa 把 rozvinutý přívlastkem, tvořeným ukazovacím zájmenem zhè 这 a numerativem jiàn 件, který se využívá pro záležitosti a pro oblečení (Kane, 2009,

125). Jak již bylo zmíněno výše v textu, po byl původně předmětem, který byl pomocí vazby s prepozičním slovesem 把 把 předsunut před sloveso.

základní vzorec	věty	počet	PT		
			varianty	věty	počet
(S)+把+po+V+PT	0014.11, 0036.03a, 0162.10, 0309.02, 0499.02, 0520.01(a,b,c), 0531.21, 0712.04, 0729.02(x2), 0741.20, 0770.05(a,b,c), 0807.16, 0879.03, 0888.01, 0905.01, 0966.09	23		0014.11a, 0037.06(a), 0114.24(a), 0194.10, 0465.09, 0499.03, 0604.06, 0641.17, 0798.08, 0837.05(a,b,c), 0844.03(a), 0844.04(a,b), 0859.16, 0879.02, 0904.01, 0986.13	24
			(S)+把+A+po+V+PT		
			(S)+把+po+V+A+PT	0499.02a	1
			(S)+把+A+po+Adv+V+PT	0749.13, 0830.19	2
			(S)+把+A+po+V+A+PT	0199.07, 0309.03, 0774.02, 0803.17, 0837.01(a), 0902.16	7
			(S)+Adv+把+A+po+V+PT	0231.03, 0587.02, 0887.07	3

Tabulka č. 10 – vzorce pro věty se samostatným výskytem předmětu

3.2.2.5 Slovesná přípona 1e 了

3.2.2.5.1 Slovesná přípona 1e 了 samostatně

V pořadí pátou kategorií jsou samostatné výskyty slovesné přípony 1e 了. Tabulka č. 11 níže v textu ukazuje, že dvěma nejčastěji se vyskytujícími větnými vzorci jsou základní vzorec (S)+把+po+V+spL, který se ve zkoumaném vzorku objevil 17krát, a jeho modifikace (S)+把+A+po+V+spL, která je rozšířená o přívlastek před předmětem prepozičního slovesa 把 把 a v korpusu se celkem vyskytla 8krát. Dalšími modifikacemi, které se ve zkoumaném vzorku objevily, jsou (S)+Adv+把+po+V+spL, kde se před prepozičním slovesem vyskytuje adverbialní určení, (S)+把+A+po+Adv+V+spL, kde se, na rozdíl od vzorce předchozího, adverbialní určení objevuje před hlavním slovesem věty a předmět prepozičního slovesa 把 把 je rozvinut přívlastkem, a (S)+把+A+po+Adv+V+spL+PT, ve které se kromě přívlastku před předmětem prepozičního slovesa 把 把 a adverbialním určením před hlavním slovesem věty za slovesnou příponou 1e 了 objevuje ještě předmět. Pro (S)+把+po+V+spL a (S)+把+A+po+V+spL, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

忘, 0268.02, wàng

我把伞忘了_spL。

wo-bǎ-sǎn wàngle.

Zapomněl jsem si vzít deštník.

免, 0459.06, miǎn

把这些麻烦手续免了_spL吧。

ba₃-zhè-xie máfan-shǒuxu miǎnle-ba.

Tyhle nepříjemné formality zrušme.

Příkladová věta č. 0268.02 odpovídá základnímu syntaktickému vzorci (S)+把+po+V+spL, který není rozvíjen žádnými dalšími větnými členy. Věta č. 0459.06 odpovídá syntaktickému vzorci (S)+把+A+po+V+spL a od základního vzorce se liší výskytem přívlastku před předmětem prepozičního slovesa bǎ 把. Přívlastek před předmětem prepozičního slovesa bǎ 把 je vyjádřen ukazovacím zájmenem zhè 这 a numerativu xiē 些, který se využívá k vyjádření neurčitěho počtu osob a věcí, a adjektivem máfan 麻烦 (obtěžovat).

spL					
základní vzorec	věty	počet	varianty	věty	počet
(S)+把+po+V+spL	0020.11, 0020.13(a), 0268.02, 0287.04, 0312.10, 0325.11, 0565.13(a), 0575.07, 0641.23, 0723.01, 0739.15, 0811.05, 0821.06, 0823.01, 0854.01,	17	(S)+把+A+po+V+spL	0459.06, 0914.05, 0722.07(a,b), 0774.03, 0914.05, 0914.05	8
			(S)+把+po+Adv+V+spL	0017.04, 0619.07,	2
			(S)+Adv+把+po+V+spL	0135.01(a), 0154.05(a),	4
			(S)+把+A+po+Adv+V+spL	0304.22, 0640.10, 0698.04(a,b),	5
			(S)+把+A+po+Adv+V+spL+PT	0037.06a, 0304.22, 0414.09,	3

Tabulka č. 11 – vzorce pro věty se samostatným výskytem slovesné přípony le 了

3.2.2.6 Větná částice le 了

3.2.2.6.1 Větná částice le 了 samostatně

Šestou kategorií v pořadí je samostatný výskyt větné částice le 了. Jak je patrné z tabulky č. 12 níže, mezi nejčastěji se vyskytující syntaktické vzorce patří základní vzorec (S)+把+po+V+cL, který se v korpusu vyskytl celkem 16krát, a jeho modifikace

(S)+ 把 +A+po+V+cL rozšířená o přívlastek, který rozvíjí předmět prepozičního slovesa 把 把. Kromě těchto dvou nejčastěji se vyskytujících vzorců se v korpusu objevily také další tři méně četné modifikace, kterými jsou (S)+把+po+Adv+V+cL, kde před hlavním slovesem věty stojí ještě adverbialní určení, (S)+ 把 +A+po+Adv+V+cL, která je kromě adverbialního určení rozšířena i o přívlastek před předmětem prepozičního slovesa 把 把, a (S)+Adv+把+A+po+V+cL, ve které se adverbialní určení vyskytuje nikoliv před hlavním slovesem věty, ale před prepozičním slovesem, a předmět prepozičního slovesa 把 把 je rovněž rozvinutý přívlastkem. Pro (S)+ 把 +po+V+cL a (S)+ 把 +A+po+V+cL, které se v této kategorii vyskytovaly nejčastěji, je možné uvést následující příkladové věty:

0160.12

强盗把他绑架了_cL。

qiángdao ba³-ta-bǎngjià-le.

Byl odvečen bandity (bandité ho odvěkli).

干, 0622.11, gàn

这可干了, 我把爸爸的表弄坏了_cL。

zhè-ke₃ gàn-le, wo-bǎ-bàba-d-biǎo nònghuài-le.

To je ale průšvih, rozbil jsem tatínkovy hodinky.

Příkladová věta č. 0160.12 odpovídá základnímu vzorci (S)+ 把 +po+V+cL a není nijak dále rozvíjena. Ve druhé větě, odpovídající vzorci (S)+把+A+po+V+cL, se, jak již bylo zmíněno výše, od základního vzorce odlišuje výskytem přívlastku před předmětem prepozičního slovesa 把 把, který je vyjádřen podstatným jménem bàba 爸爸 (táta) a atributivním slovcem d 的, které spojuje přívlastek a jméno, ke kterému se přívlastek vztahuje.

cL					
základní vzorec	věty	počet	varianty	věty	počet
(S)+把+po+V+cL	0156.12, 0160.12, 0203.08(a,b,c), 0238.10, 0325.12, 0360.15, 0375.01, 0468.04 (b,d,e), 0709.17, 0982.12	16	(S)+把+A+po+V+cL	0076.08, 0178.01, 0227.03, 0372.03, 0476.03, 0615.07, 0622.11, 0697.05	8
			(S)+把+po+Adv+V+cL	0076.06(a), 0857.13	3
			(S)+把+A+po+Adv+V+cL	0012.02, 0130.08, 0491.07	3
			(S)+Adv+把+A+po+V+cL	0211.03	1

Tabulka č. 12 – vzorce pro věty se samostatným výskytem větné částice *le 了*

3.2.2.7 Kvalitativní komplement

V pořadí sedmou kategorií je výskyt kvalitativního komplementu. Výskyty kvalitativního komplementu je možné rozdělit do dvou podkategorií. První z nich je samostatný výskyt KvalK, druhou z nich je výskyt KvalK ve spojení s větnou částicí *le 了*.

3.2.2.7.1 Kvalitativní komplement samostatně a ve spojení s větnou částicí *le 了*

Tabulka č. 13 ukazuje, že co se týče samostatného výskytu KvalK, nejčastěji se ve zkoumaném vzorku vyskytoval základní vzorec (S)+把+po+V+KvalK. Základní vzorec se v korpusu objevoval 14krát. Druhým nejčastěji se vyskytujícím větným vzorcem byla modifikace základního vzorce (S)+把+A+po+V+KvalK rozšířená o přívlastek před předmětem prepozičního slovesa *bǎ 把*, která se v korpusu vyskytovala 6krát. Co se týče druhé podkategorie, tedy výskytů KvalK ve spojení s větnou částicí *le 了*, pro základní vzorec se ve zkoumaném vzorku nevyskytovaly žádné příkladové věty, ke dvěma modifikacím základního vzorce pak bylo možné přiřadit vždy jednu příkladovou větu. Pro výskyt KvalK v korpusu je možné uvést následující příkladové věty:

严, 0718.02, yán

她母亲把她管得很严_KvalK。

ta-mǔqīn ba³-ta-guǎn-d hěn-yán.

Matka ji vede velmi přísně.

营, 0876.07, yíng

他把那个公司经营得不错_KvalK。

ta-bǎ-nèi-ge-gōngsī, jīngyīng-d-bu-cuō.

Tu firmu řídí bezvadně.

肿, 0992.05, zhǒng

他把我的脸打肿_KvalK 了_cL。

tā ba-wǒ-d-liǎn, dǎzhǒng-le.

Tak mě udeřil do obličeje, až jsem opuchl (dosl. můj obličej udeřil do opuchnutí).

0640.10a

她把一家人冬天穿的衣服全都翻过新_KvalK 了_cL。

ta¹-ba yī-jīā-rén, dōngtiān chuān-d-yīfu, quān-dou₁ fāngō-xīn-le.

Obrátila (na nové) zimní oblečení pro celou rodinu (dosl. nošené celou rodinou).

Příkladová věta č. 0718.02 odpovídá základnímu syntaktickému vzorci (S)+把+po+V+KvalK, který není dále nijak rozvíjen. Ve větě č. 0876.07, která odpovídá syntaktickému vzorci (S)+把+A+po+V+KvalK, kde je předmět prepozičního slovesa 把 把 rozvíjen přívlastkem tvořeným deiktickým slovem 那 那 a obecným numerativem 个 个, který se pojí se slovy, která nemají svůj speciální numerativ. Věty č. 0992.05 a 0640.10a spadají do druhé podkategorie, tedy vět, kde se KvalK vyskytuje spolu s větnou částicí 了 了. Tato podkategorie je odlišná tím, že se základní vzorec ve zkoumaném vzorku nevyskytl ani jednou a vyskytly se pouze jeho modifikace. Věta č. 0992.05 odpovídá jedné z nich, tedy vzorci (S)+把+A+po+V+KvalK+cL. předmět prepozičního slovesa 把 把 je rozvíjen přívlastkem, který tvoří osobní zájmeno 我 我 a atributivní slovec 的 的. Příkladová věta č. 0640.10a, odpovídající druhé modifikaci základního vzorce (S)+把+A+po+Adv+V+KvalK+cL, se od základního vzorce liší nejen přívlastkem rozvíjejícím předmět prepozičního slovesa 把 把, který je tvořen spojením 一 一-jīā-rén 一家人 (celá rodina), podstatným jménem 冬 冬-tiān 冬天 (zima), slovesem 穿 穿 (nosit) a atributivním slovcem 的 的, ale také výskytem adverbialního určení před hlavním slovesem věty.

KvalK					
základní vzorec	věty		varianty	0948.01	
(S)+把+po+V+KvalK	0189.05, 0221.03, 0304.13, 0353.04, 0415.09, 0427.18(a,b), 0458.03, 0718.02, 0739.01(a), 0932.04(a)	14	(S)+把+A+po+V+KvalK	0535.05, 0652.02, 0867.07, 0876.07, 0984.05	6
(S)+把+po+V+KvalK+cL			(S)+把+A+po+V+KvalK+cL	0992.05	1
			(S)+把+A+po+Adv+V+KvalK+cL	0640.10a	1

Tabulka č. 13 – vzorce pro věty s výskytem Kvalk

3.2.2.8 Přísudek

V pořadí sedmou kategorií je samostatný výskyt přísudku. Za samostatný výskyt přísudku je považován případ, kdy po použití vazby s prepozičním slovesem 把 把 za slovesem již nenásleduje nic dalšího. Jednou z podmínek pro využití vazby s prepozičním slovesem 把 把 je, že sloveso musí být nějak blíže určené. Kane uvádí, že „pokud je však sloveso ve větě současně rozvito dvěma předměty nebo předmětem a komplementem, staví se předmět obvykle před sloveso.“ (Kane, 2009, 138). V rámci samostatného výskytu přísudku lze vymezit dva syntaktické vzorce, základní vzorec (S)+把+po+V, který dále není nijak rozvitý, a jeho modifikaci (S)+把+A+po+V, která je rozšířena o přívlastek rozvíjející předmět prepozičního slovesa 把 把. Pro tyto syntaktické vzorce je možné uvést následující příkladové věty:

0673.10

你把糖衣剥掉_V, 里面是苦的。

ni-ba₃-tángyī bāo diao, lǐmian shi-kǔ-d.

Pod cukrovou polevou (dosl. když oloupeš cukrovou polevu...) je to hořké.

丢, 0233.09, diū

把这些废纸丢掉_V吧。

ba₃-zhè-xie-fèi zhǐ diū diao-ba.

Seber ty staré papíry a vyhoď je.

Příkladová věta č. 0673.10 odpovídá syntaktickému vzorci (S)+把+po+V. Základní vzorec zde není jinak blíže rozvinut. Příkladová věta č. 0233.09 odpovídá syntaktickému

vzorci (S)+把+A+po+V, který je rozvinut přívlastkem tvořeným ukazovacím zájmenem zhè 这 a numerativem xiē 些.

V					
základní vzorec	věty	počet	varianty	věty	počet
(S)+把+po+V	0304.15, 0345.21, 0499.10, 0599.09(a), 0634.13, 0673.10(a), 0708.04, 0709.08(a), 0765.01, 0772.01, 0808.08	14	(S)+把+A+po+V	0233.09(a), 0233.09(a), 0665.20, 0792.03a	6

Tabulka č. 14 – vzorce pro věty s výskytem samostatně stojícího přísudku

3.2.2.9 Komplement četnosti slovesného děje

Předposlední z kategorií, která se v korpusu objevila, je výskyt komplementu četnosti slovesného děje. Tabulka č. 15 ukazuje, že nejčastěji se v korpusu vyskytovaly modifikace základního vzorce. Základní vzorec (S)+把+po+V+Kcsd se v korpusu ani vyskytl dvakrát. Modifikacemi základního vzorce, které se v korpusu objevily, jsou (S)+把+A+po+V+Kcsd, což je varianta rozvitá přívlastkem před předmětem prepozičního slovesa bǎ 把, (S)+把+po+Adv+V+Kcsd, kde se před hlavním slovesem věty vyskytuje adverbialní určení, (S)+Adv+把+po+V+Kcsd, kdy se adverbialní určení přesunulo před prepoziční sloveso, a (S)+把+A+po+Adv+V+Kcsd, kdy kromě adverbialního určení před hlavním slovesem věty je základní vzorec rozšířen také přívlastkem před předmětem prepozičního slovesa bǎ 把. Pro základní vzorec (S)+把+po+V+Kcsd a jeho modifikaci (S)+把+A+po+V+Kcsd je možné uvést následující příkladové věty:

将, 0767.02, jiàng

他要将你了, 你把将挪一步_Kcsd 吧!

ta¹-yao jiàng-nǐ-le, ni-ba₃-jiàng nuó-yi-bu⁴-ba.

Chystá se ti dát šach, táhni ťiangem.

重, 0432.07, chóng

请你把刚才说的话重复一遍_Kcsd。

qǐng-ni ba₃-gāngcai-shuo¹-d-huà chóng-fu-yi-bian.

Prosím, zopakuj ještě jednou, co jsi právě řekl.

Příkladová věta č. 0767.02 odpovídá základnímu syntaktickému vzorci (S)+把+po+V+Kcsd, který není nijak dále rozvíjen, ve větě č. 0432.07, která odpovídá syntaktickému vzorci (S)+把+A+po+V+Kcsd, je základní vzorec rozvíjen přívláskem před předmětem prepozičního slovesa bǎ 把, který je vyjádřen adverbem gāngcái 刚才 (právě), slovesem shuō 说 (říct) a atributivním slovcem d 的.

Kcsd					
základní vzorec	věty	počet	varianty	věty	počet
(S)+把+po+V+Kcsd	0767.02, 0767.03	2	(S)+把+A+po+V+Kcsd	0432.07, 0510.03, 0708.01, 0914.05	4
			(S)+把+po+Adv+V+Kcsd	0365.01(a), 0510.01	3
			(S)+Adv+把+po+V+Kcsd	0135.01a	2
			(S)+把+A+po+Adv+V+Kcsd	0382.16, 0780.02, 0887.10	3

Tabulka č. 15 – vzorce pro věty s výskytem Kcsd

3.2.2.10 Komplement časového trvání

Poslední z kategorií, vyskytujících se ve zkoumaném vzorku, je výskyt komplementu časového trvání. Jak je patrné z tabulky č. 16 níže, komplement časového trvání se v celém zkoumaném vzorku vyskytl pouze jednou a jednalo se o základní, ničím nerozvinutý syntaktický vzorec. Základním vzorcem, který je možné v rámci výskytu Kct vymezit je (S)+把+po+V+Kct. Pro tento větný vzorec je možné uvést následující příkladové věty:

凉, 0341.01, liàng

把茶凉一会儿_Kct 再喝。

ba₃-chá liàng-yi-huir³ zai-hē.

Nech ten čaj trochu vystydnout (a pak ho pij).

Výše uvedená příkladová věta odpovídá základnímu syntaktickému vzorci, který není nijak dále rozvíjen.

Kct					
základní vzorec	věty	počet	varianty	věty	počet
(S)+把+po+V+Kct	0341.01	1	(S)+把+po+V+Kct		

Tabulka č. 16 – vzorce pro věty s výskytem Kct

3.2.2.11 Shrnutí

Jak je patrné z přehledové tabulky č. 17 níže, pro deset gramatických jevů, které byly analýzou zjištěny, bylo možné vymezit 18 základních syntaktických vzorců, v rámci kterých bylo v této práci dále vymezeno 58 modifikací. Tabulka je seřazena od nejčastěji se vyskytujícího gramatického jevu až po jev nejméně četný.

Nejpočetnější kategorií byly věty s výsledkovým modifikátorem. V této kategorii se v rámci základních syntaktických vzorců vyskytovalo 46 vět, do podkategorií modifikovaných vzorců bylo možné zařadit 66 vět. Ačkoliv počtem vět byla tato kategorie nejrozsáhlejší, největší počet vět příslušících základnímu syntaktickému vzorci se objevuje u vět se směrovým modifikátorem, což je třetí nejpočetnější kategorie ve zkoumaném korpusu.

Druhou nejpočetnější kategorií byly věty s postpozicním slovesem. V rámci základních syntaktických vzorců se do této kategorie řadilo 44 vět, do kategorie modifikovaných základních vzorců spadalo 56 vět.

V pořadí třetí nejpočetnější kategorií byly věty se směrovým modifikátorem. Jak již bylo zmíněno výše, co se týče počtu vět přiřazených k základním syntaktickým vzorcům, je tato kategorie nejpočetnější. K základním vzorcům se řadilo 49 vět, k modifikacím základních vzorců spadalo 35 vět.

Čtvrtou nejpočetnější kategorií jsou věty s předmětem. Jelikož se jednalo pouze o samostatný výskyt předmětu, byl pro tuto kategorii vymezen pouze jeden základní syntaktický vzorec. K základnímu vzorci pro tuto kategorii se řadilo 23 vět, k modifikacím základního vzorce pak spadalo 37 vět.

Kromě kvalitativního komplementu, kde se vyskytly dva základní syntaktické vzorce, ve všech ostatních kategoriích, podobně jako kategorie vět s předmětem, bylo možné vymezit pouze jeden základní syntaktický vzorec, jelikož se jednalo o samostatné výskyty těchto gramatických jevů. V pořadí pátou kategorií je slovesná přípona $le \bar{J}$ s počtem 17 vět u základního vzorce a 22 vět u vzorců modifikovaných, následovaná větnou částicí $le \bar{J}$ s 16 větami řadicími se k základnímu vzorci a 15 větami spadajícími do podkategorií modifikovaných vzorců.

V pořadí sedmým gramatickým jevem je již výše zmíněný kvalitativní komplement. Ačkoliv se v této kategorii vyskytovaly dva základní syntaktické vzorce, z nichž prvnímu odpovídalo 14 vět a jeho modifikacím bylo možno přiřadit 6 vět, v korpusu se nenacházela žádná věta, kterou by bylo možno přiřadit k druhému

základnímu vzorci této kategorie, vyskytovaly se pouze věty odpovídající modifikacím tohoto vzorce. Posledními třemi gramatickými jevy, které se v korpusu vyskytovaly, jsou přísudek, komplement četnosti slovesného děje a komplement časového trvání. Základnímu syntaktickému vzorci pro věty se samostatným přísudkem bylo možné přiřadit 14 vět, k modifikacím základního vzorce se řadilo 6 vět. Jak již bylo zmíněno výše, za samostatný výskyt přísudku je považován případ, kdy po použití vazby s prepozičním slovesem 把 za slovesem již nenásleduje nic dalšího.

Nejméně početnými kategoriemi jsou věty s komplementem četnosti slovesného děje a komplementem časového trvání. Pro Kcsd je možné k základnímu syntaktickému vzorci přiřadit 2 věty a k jeho modifikacím 12 vět, pro Kct lze k základnímu vzorci přiřadit pouze jednu větu. V korpusu se nevyskytovala žádná věta, kterou by bylo možné přiřadit k modifikacím základního syntaktického vzorce Kct.

Gramatický jev	Základní syntaktický vzorec	počet	celkem	počet v mod.*	celkem
vM	(S)+把+po+V+vM	22	46	36	66
	(S)+把+po+V+vM+PT	6		14	
	(S)+把+po+V+vM+cL	16		9	
	(S)+把+po+V+vM+spL	2		7	
postV	(S)+把+po+V+postV+PT	36	44	35	56
	(S)+把+po+V+postV+PT+cL	8		21	
sM	(S)+把+po+V+sM	42	49	24	35
	(S)+把+po+V+sM+cL	4		10	
	(S)+把+po+V+sM+spL	2		1	
	(S)+把+po+V+sM+PT+cL	1		0	
PT	(S)+把+po+V+PT	23	23	37	37
spL	(S)+把+po+V+spL	17	17	22	22
cL	(S)+把+po+V+cL	16	16	15	15
KvalK	(S)+把+po+V+KvalK	14	14	6	8
	(S)+把+po+V+KvalK+cL	0		2	
V	(S)+把+po+V	14	14	6	6
Kcsd	(S)+把+po+V+Kcsd	2	2	12	12
Kct	(S)+把+po+V+Kct	1	1	0	0

* pro srovnání, počet vět, které spadají pod modifikace základních vzorců

Tabulka č. 17 – přehled všech základních syntaktických vzorců

4 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat text hesel 1-1 000 *Učebního slovníku jazyka čínského* od pana profesora Oldřicha Švarného, zjistit četnost výskytu prepozičního slovesa 把 a výsledky analýzy následně roztrdit do kategorií podle toho, co vedlo k využití vazby s tímto prepozičním slovesem.

Mnou analyzovaný vzorek se skládal z celkového počtu 8 965 vět, přičemž u 531 z nich se vyskytovala konstrukce s prepozičním slovesem 把.

Při analýze vět z *Učebního slovníku jazyka čínského* jsem došla k závěru, že i když jednou z podmínek pro použití konstrukce s prepozičním slovesem 把 je, že za slovesem musí ještě něco následovat, ve 20 větách, což činí 4 % zkoumaného korpusu, se za slovesem nevyskytoval žádný další gramatický jev.

Ve zkoumaném vzorku se nejpočetnějším jevem, který vedl k využití konstrukce s prepozičním slovesem 把, stal výsledkový modifikátor, jehož výskyt tvořil 22,8 % všech vět v korpusu. Druhým nejčastěji se vyskytujícím jevem, způsobujícím využití konstrukce s prepozičním slovesem 把, je postpoziční sloveso, jehož výskyt v korpusu činil 20,2 %. Výskyt postpozičního slovesa vždy vyžaduje přítomnost předmětu, proto byla přítomnost předmětu ve vazbách s postpozičním slovesem považována za jeho samostatný výskyt, jelikož bez předmětu by vazba s postpozičním slovesem nebyla realizovatelná. Třetím nejčastěji se vyskytujícím gramatickým jevem je směrový modifikátor, jehož výskyt činil 16,8 % celkového počtu vět. Čtvrtý nejčastěji se vyskytující jev byl samostatný předmět. Jak již bylo zmíněno výše, 20,2 % všech předmětů v korpusu se vyskytlo ve vazbě s postpozičním slovesem, samostatně se předmět vyskytl jen ve 12 % vět. Pátým a šestým nejčastěji se vyskytujícím gramatickým jevem, způsobujícím využití vazby s 把, jsou slovesná přípona a větná částice 了. Slovesná přípona 了 stojí vždy těsně za slovesem a značí ukončenost slovesného děje, zatímco větná částice 了 stojí na konci věty a značí změnu stavu.

Zbývající gramatické jevy, které zapříčinily využití konstrukce s prepozičním slovesem 把, se v korpusu vyskytovaly v méně než 5 % všech vět. Jmenovitě jsou to kvalitativní komplement (4,4 %), již výše zmíněné samostatné sloveso (4 %), komplement četnosti slovesného děje (2,8 %) a komplement časového trvání (0,4 %).

Co se týče syntaktických vzorců, v téměř všech kategoriích byly nejčastěji zastoupeny základní syntaktické vzorce bez jakýchkoliv modifikací. Kromě základních

syntaktických vzorců měla ve všech kategoriích velké zastoupení nějaká z modifikací základního syntaktického vzorce, nejčastěji se jednalo o modifikaci s přívlastkem před předmětem uvedeným prepozičním slovesem 把 把.

Na závěr bych ráda zmínila, že příkladové věty v *Učebním slovníku jazyka čínského* jsou izolovanými větami bez kontextu, tudíž mohly ovlivnit (a v podstatě i ovlivnily, viz samostatně se vyskytující neurčené sloveso uvedené výše) výsledky analýzy. I když tato práce z důvodu velkého rozsahu vybraného tématu nezahrnuje text celého *Učebního slovníku jazyka čínského*, ale jen jeho polovinu, a z důvodu izolovaných příkladových vět nevypovídá o užití vazby s prepozičním slovesem 把 把 v souvislém textu, domnívám se, že by mohla být přínosem pro detailnější porozumění tvorbě a užití vazeb s prepozičním slovesem 把 把.

5 Resumé

The aim of this bachelor thesis is to convert the text of the first half of the *Educational dictionary of the Chinese language* was created by professor O.Švarný into a digital form and to find the frequency of the occurrence of the preposition verb 把 *bǎ* and then sort the results of the analysis into categories according to what led to the use of the construction with this preposition verb.

Key words: Modern Chinese, Chinese grammar, prepositional verb, construction with a prepositional verb 把, analysis, Oldřich Švarný, Educational dictionary of the Chinese language

6 Seznam použité literatury

6.1 Literatura

BAKEŠOVÁ, Ivana. *Jsem sinolog?*. Fénix. 2006, č. 1, s. 14-25. ISSN 1214-7311.

KANE, Daniel. *Knížka o čínštině*. Přel. Lukáš Havlíček, David Uher. Mirošovice: DesertRose, 2009, 207 s. ISBN 978-80-903296-1-4.

LIU, Yuehua a Daozhong YAO. *Integrated Chinese: [Zhong wen ting shuo du xie]*. 3rd ed. Boston: Cheng & Tsui, 2009. ISBN 978-0887276385.

ŠVARNÝ, Oldřich a kol. *Hovorová čínština v příkladech III*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998b. 251 s. ISBN 80-7067-819-4.

ŠVARNÝ, Oldřich a UHER, David. *Hovorová čínština: úvod do studia hovorové čínštiny*. 2., preprac. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001, 190 s. ISBN 80-244-0298-X.

ŠVARNÝ, Oldřich a UHER, David. *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. 163 s. ISBN 978-80-244-4205-1.

ŠVARNÝ, Oldřich a UHER, David. *Úvod do studia hovorové čínštiny*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. 1997. 230 s. ISBN 80-7067-730-9.

ŠVARNÝ, Oldřich. *Učební slovník jazyka čínského I*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1998a. lxiii, 289 s. ISBN 80-7067-907-7.

ŠVARNÝ, Oldřich. *Učební slovník jazyka čínského II*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1998. s. 290-799. ISBN 80-7067-987-5.

ŠVARNÝ, Oldřich. *Učební slovník jazyka čínského III*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999. s. 800-1311. ISBN 80-244-0071-5.

ŠVARNÝ, Oldřich. *Učební slovník jazyka čínského IV*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. xxi, s. 1312-1731, [118 s.]. ISBN 80-244-0213-0.

6.2 Internetové zdroje

Oldřich Švarný [online]. [cit. 28. 4. 2019]. Dostupné z: https://wiki.cinstina.upol.cz/index.php/%C5%A0varn%C3%BD,_Old%C5%99ich

Komplement [online]. [cit. 30. 4. 2019]. Dostupné z: <https://wiki.cinstina.upol.cz/index.php/Komplement>

Konstrukce 是…的 [online]. [cit. 30. 4. 2019]. Dostupné z: https://wiki.cinstina.upol.cz/index.php/Konstrukce_%E6%98%AF...%E7%9A%84